

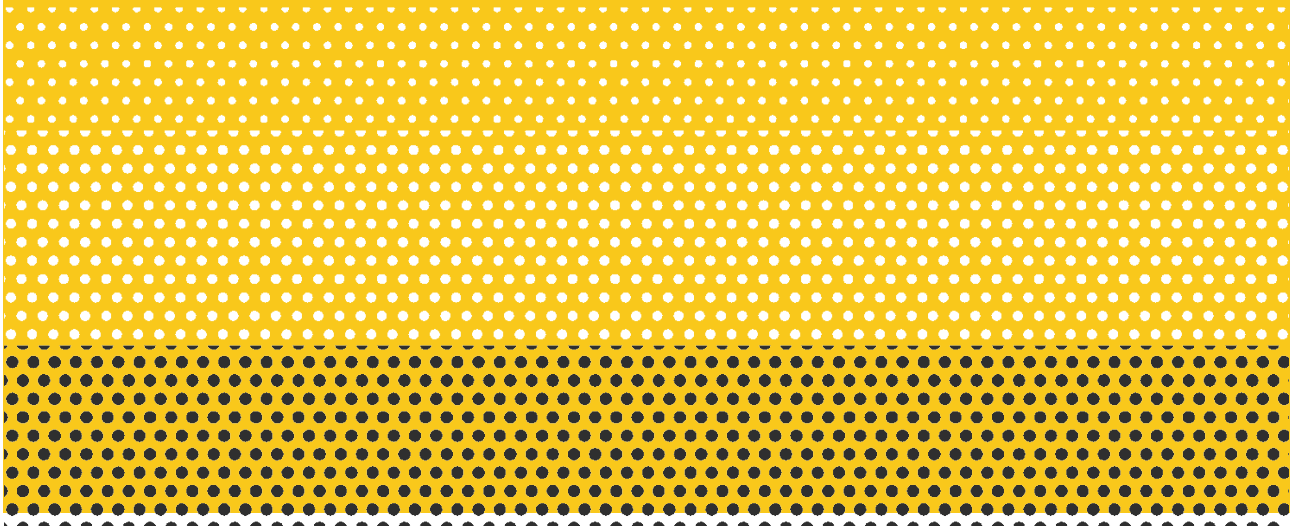

MANIFEST
SENTER FOR
SAMFUNNSANALYSE

NOTAT NR. 4 – 2010

KUPPTILHENGERE VED OSLO FREEDOM FORUM 2010

Manifest Analyses svar til «Thor Halvorssens Response», 06.09

MANIFEST
SENTER FOR SAMFUNNSANALYSE

Kr. Augusts gt 11, Tullinløkka • post@manifestanalyse.no • www.manifestanalyse.no

INNHold

4 Innledning

7 Sammendrag

8 Utgangspunktet: Kupptilhengere ved Oslo Freedom Forum

9 Thor Halvorssen om militærkuppet i 2002

Kortversjon av kuppet

Påstand 1: Chávez gikk av

Påstand 2: Chávez beordret drap

Påstand 3: Regjeringen Chávez ba sin egen president gå av

Thor Halvorssens holdning til demokratiet

17 Leopoldo López og militærkuppet i 2002

Handlinger under militærkuppet

Leopoldo López' forklaring

Problemer ved Leopoldo López' forklaring

Leopoldo López og diktatorens dekret

Menneskerettslig kritikk av Lopez' historie om «maktvakuum»

To utgaver av Leopoldo López?

Amnesti misbrukt som bevis for at López ikke var kupptilhenger

Oppsummering

23 Marcel Granier og militærkuppet i 2002

Thor Halvorssen om Granier og RCTV

Nyhetsjef Andrés Izarra

Marcel Graniers jernharde sensur

Samarbeidet med diktator Carmona

Det samme som *The New York Times*?

26 Thor Halvorssen og HRFs holdning til menneskerettighetene

HRF utelukker de sosiale og økonomiske menneskerettighetene

Thor Halvorssens prinsipper i praksis: Bolivia

FN: «The clubhouse of dictators, thugs and tyrants»?

29 VEDLEGG om øvrige momenter i «Thor Halvorssens Response»:

1. Thor Halvorssen om «fraud» ved folkeavstemningen i 2004

2. Feil om Armando Valladares dikatormedalje?

3. Kan Thor Halvorssen omtales som høyreorientert?

4. Kan Thor Halvorssen senior omtales som høyreorientert?

5. Uriktige påstander om Freedom House?

6. Halvorssens påstand om «motiver»

7. Pat Robertsson og «assasinat Chávez»

8. HRFs tidligere talsperson Aleksander Boyd

9. Faktiske feil fra Manifest Analyse og fra Eirik Vold på Facebook

INNLEDNING

Først noen ord om hvorfor denne debatten er oppstått. Manifest senter for samfunnsanalyse (Manifest Analyse) har som formål å drive kunnskapsbasert, folkelig opplysningsarbeid og fremme deltakelse, demokrati og rettferdighet.¹ Vi tror på et levende folkestyre som veien til verdighet for alle mennesker. Vi mener striden for dette må fremmes gjennom aktive, folkelige bevegelser som evner å utfordrer urett og maktkonsentrasjon – enten denne finnes i statsapparat, religiøse hierarkier eller i hendene på kapitalistiske særinteresser.

I striden mellom makteliter og demokratiet står *menneskerettighetene* sentralt. I mange konflikter søker alle sider å ta menneskerettighetene til inntekt for sin sak. Hvis folkelige, demokratiske bevegelser lar eliter og stormakter ta monopol på definisjonen av menneskerettighetene, kan det få alvorlige konsekvenser.

Et eksempel kan være striden om fattige bønders rett til å dyrke jord. I Bolivia lar mektige landeiere i Bolivia store, dyrkbare områder ligge brakk. De fattige og jordløse kan kreve retten til å overleve ved å dyrke slik jord *med henvisning til menneskerettighetene*. De rike landeierne, med privilegier som ofte springer ut av kolonitiden, kan på sin side hevde at enhver jordreform krenker eiendomsretten og derfor er *brudd på menneskerettighetene*. De fattige vil stå juridisk mye svakere hvis de rikes tolkning av menneskerettighetene vinner fram. De jordløses bevegelser, fagbevegelsen og mange flere har mye å miste hvis de taper definisjonsmakt i striden om menneskerettighetene.

POLITISK INTERESSANT FORUM

Derfor er det politisk interessant når en amerikansk, privateid stiftelse (Human Rights Foundation) etablerer et Oslo Freedom Forum med ambisjon om å «create a global human rights platform» som også skal «help Oslo establish itself as the world capital of human rights and help Norway along its path to become a human rights superpower».² Dette er et forsøk på å vinne definisjonsmakt. Spørsmålet er om Human Rights Foundations bidrag i striden om menneskerettighetene er i tråd med de holdningene som norske menneskerettighetsorganisasjoner arbeider for å fremme.

MANIFEST ANALYSE BLIR INVOLVERT

Manifest Analyse ble gjort oppmerksom på Oslo Freedom Forum i 2009 av cand polit i samfunnsgeografi Erik Vold, som skriver bok om Venezuela for Forlaget Manifest. Vold har gjennom flere år har bodd i Venezuela, som også er Thor Halvorsens egentlige hjemland. Vold kjenner både rike og fattige i hovedstaden Caracas, både motstandere og tilhengere av den folkevalgte presidenten Hugo Chávez. Med bakgrunn i sin kjennskap til Venezuela og Latin-Amerika, mente Vold at noen av de inviterte «Heroes of Human Rights» har et påfallende rulleblad i forbindelse med latinamerikanske militærkupp mot folkevalgte myndigheter.

Før Oslo Freedom Forum i 2010 registrerte vi at en rekke norske menneskerettighetsorienterte organisasjoner var vervet som støttespillere (økonomisk eller symbolsk) for arrangementet.

Hvor sannsynlig er det at alle disse organisasjonene er kjent med rollen til Thor Halvorsens allierte fra Caracas – hans fetter Leopoldo López og mediemillionær Marcel Granier – under det brutale militærkuppet i Venezuela 2002? Hvor mye vet de norske miljøene om hva slags krefter de låner sin legitimitet til når de støtter opp om et Freedom Forum der disse hylles som helter?

Vi oppfattet dette som viktige spørsmål, særlig med tanke på Oslos tunge symbolske posisjon som fredsprishovedstaden. Vi ønsket å reise en debatt om hva slags definisjon av menneskerettigheter som ligger til grunn for å hylle tilhengere av militærkupp som frihetshelter. Derfor publiserte Manifest Analyse i april notatet «'Heroes of Human Rights': Tilhengere av militærkupp ved Oslo Freedom Forum 2010»³. Som vedlegg til notatet publiserte vi en samling TV-klipp fra 2002 som viser hvordan politiker og politisjef Leopoldo López og medieeier Marcel Granier (og hans TV-kanal RCTV) agerte under militærkuppet mot folkevalgte myndigheter. Videoen kan sees på vår nettside.⁴

¹ Fra Formålsparagrafen. Se http://manifestanalyse.no/-/page/show/3409_formaalsparagraf

² Formulert av Human Rights Foundations leder Thor Halvorssen i dokumentet «Thor Halvorssen's Response (28 May 2010)», s. 3 og 4.

³ <http://manifestanalyse.no/-/document/get/1189/Notat2-2010.pdf>

⁴ http://manifestanalyse.no/-/page/show/5115_oslo-freedom-forum-2010

MØTT MED TAUSHET

På åpningsdagen for Oslo Freedom Forum 2010 publiserte Dagbladet en nyhetssak, hvor notatets beskrivelse av problematikken fikk støtte fra Prio-forsker Wenche Hauge. Hun uttalte med utgangspunkt i den venezuelanske elitens militærkupp mot de folkevalgte myndighetene i 2002:

For meg er det klart at både López og Granier var involvert i kuppet. Å invitere slike personer til en slik konferanse, og å gi dem titler som "Voices of Freedom" og "Heroes of Human Rights" syns jeg er ille. Hva slags signal gir dette overfor det latinamerikanske samfunn, om hvordan Vesten tenker om demokrati og menneskerettigheter? Signalet blir jo at enkelte militærkupp kan støttes, andre ikke. Den etiske og konsekvente tankegangen er fullstendig fraværende. Dette er svært alvorlig og svekker arrangementets troverdighet.⁵

Dette ble oppfattet som viktig debattstoff. Flere NRK-program og P4 ville ha debatt om saken. Thor Halvorssen nektet å stille. Ingen i Oslo Freedom Forums stab ville stille. Oslo Freedom Forums norske styreleder Kristin Clemet nektet å stille. De hadde invitert verdenspressen og inviterte til global dialog om menneskerettigheter, men i møte med ett kritisk notat, valgte alle involverte å avise debattredaksjonenes invitasjoner.

Først over en måned senere kom responsen, i form av et 26 siders dokument – «Thor Halvorssen's Response» – hvor Thor Halvorssen prosederer til fordel for seg selv.⁶ Størstedelen av dokumentet er viet til detaljer som befinner seg langt til side for hovedsaken – spørsmålet om hvorfor tilhengere av militærkupp hylles som frihetshelter ved Oslo Freedom Forum 2010. Den helhetlige virkingen blir villedende og tåkeleggende mer enn opplysende og avklarende.

OM DETTE NOTATET

Herværende notat er Manifest Analyses svar til «Thor Halvorssen's Response». For ikke å bidra til avsporing av debatten, vil notatet konsentrere seg om hovedsakene: Ble tilhengere av militærkupp hyllet som «Heroes of Human Rights» under Oslo Freedom Forum 2010 og hva slags definisjon av menneskerettighetene fremmes av Thor Halvorssens Human Rights Foundation?

Vårt formål med dette svaret er å bidra til faktagrunnlaget for norske organisasjoner og institusjoner som i framtiden vil bli bedt om å låne sin troverdighet til støtte for Oslo Freedom Forum. For norske organisasjoner som skal ta stilling til dette, tror vi spørsmålene vi søker å opplyse i notatets hoveddel er de viktigste.

Øvrige momenter fra Thor Halvorssen's Response behandler vi i vedlegget. Leserne kan finne ytterligere dokumentasjon i videoer som er tilgjengelige via vår nettside.

IKKE ET INNLEGG FOR ELLER MOT CHAVEZ

En påminnelse: Dette er *ikke* en debatt for og mot dagens styre i Venezuela. Verken vårt notat «'Heroes of Human Rights': Tilhengere av militærkupp ved Oslo Freedom Forum 2010» eller dette notatet er innlegg om landets utvikling under president Hugo Chávez.

Det er åpenbart sterke krefter som støter sammen i maktkampen om Venezuela. I et så oljerikt latinamerikansk land av stor betydning for USA, vil en kraftpatriotisk lederskikkelse som Chávez være kontroversiell og omstridt. En god porsjon av informasjonen om hva som skjer i dette landet er i realiteten ammunisjon i en politisk propagandakrig – fra begge sider. Vår ambisjon her er ikke å gå inn i denne striden. Vi mener det som utvikler seg er viktig og interessant for alle politisk engasjerte mennesker, men anser ikke Venezuela som noe fyrtårn for venstresiden.

Vi tror ikke på fyrtårn. Vi har lite til overs for å sitte i relativt trygge europeiske samfunn og drømme om radikale omveltninger langt, langt vekk. «Revolusjon er de intellektuelles opium,» som noen sier, og opium har ingen rolle i seriøs samfunnsanalyse. Men menneskerettighetsbegrepet må forsvares mot de som misbruker det for snevre egeninteresser – enten dette måtte være illegitime styresmakter eller penge- og medieelitens mektigste menn. Det er grunn til å sette spørsmålstegn ved et arrangement som kaller medspillere for et militærkupp «helter av menneskerettighetene».

En annen presisering av hva dette notatet *ikke* handler om: Både Marcel Granier og Leopoldo López har gående konfliktsaker med Venezuelas regjering, vedrørende konsesjonen til kanalen RCTV og at López er midlertidig avskjært fra å stille til valg på grunn av angivelig korrupsjon. Vi

⁵Dagbladet, 26.4.2010:

<http://www.dagbladet.no/2010/04/26/nyheter/fred/menneskerettigheter/konferanse/nobelpris/11437687/>

⁶http://thoro.files.wordpress.com/2010/06/thor_halvorssens_response.pdf

vil understreke at de fakta som anføres i dette notatet ikke framsettes som argumenter i forhold til disse to sakene. *Dette notatet handler om Oslo Freedom Forum og hvorvidt det er klokt av norske organisasjoner å låne sitt navn til dette arrangementet.* Når vi påpeker at López og Granier var aktive kupptilhengere da Venezuelas folkevalgte president ble styrtet i 2002, er det fordi vi stiller oss kritiske til at kupptilhengere hylles i Oslo som «Heroes of Human Rights». Sakene vedrørende RCTVs konsesjon og López' angivelige korrupsjon er separate saker der frontene står steilt mot hverandre i Venezuela og som det vil føre for langt å gå inn i her.

HØYRESIDENS UTFORDRING

Verken Civita eller andre på norsk høyreside vil være tjent med å gjenta noen av den radikale venstresidens mest alvorlige feil. Når ytre venstre på 1930-tallet eller 1970-tallet støttet bevegelser som i realiteten foraktet menneskerettighetene (for eksempel i Sovjetunionen), var det ofte etter logikken «min fiendes fiende er min venn». Man *visste*, for eksempel, at USA hadde forbrytelser på samvittigheten i Indokina, og nektet derfor å se kritisk på hva de som kjempet mot USA selv faktisk sto for. Dette endte i ukritisk omfavning av aktører som i realiteten foraktet folkestyret. Kritikken av USA skal ikke medføre ukritisk støtte til enhver antiamerikansk bevegelse, da havner man raskt i dårlig selskap.

I dag er mange på høyresiden sterkt engasjert i å mislike styret til Venezuelas folkevalgte president. De ser ham som en fiende. Men hvem omfavner de som sin venn? Også høyresiden har gjort stygge feil historisk. Men like lite som kritikk av Chiles folkevalgte president Allende burde medføre støtte til diktatorgeneralen Pinochet, bør kritikk av den folkevalgte Chávez medføre støtte til dagens antidemokratiske krefter i Latin-Amerika. De har vist seg villige til å rulle over demokratiet med panservogner og kneble ytringsfriheten med sensur når striden mellom demokratiet og elitene kommer dit hen at pengemakten føler sine privilegier truet. Dette er ikke en høyreside som Civita eller selskapets eiere i NHO burde alliere seg med.

Dette notatet går relativt grundig inn på militærkuppet mot Venezuelas folkevalgte styre i 2002, og rollen til López og Granier i dette kuppet. Vi velger å gjøre dette fordi de omtalte hendelsene er blant de aller mest betydningsfulle på det søramerikanske kontinent så langt i dette århundret. Dette er hendelser av betydning alle som er engasjert i menneskerettigheter og demokrati. Den argentinske menneskerettighetsforkjemperen og vinner av Nobels fredspris Adolfo Pérez Esquivel skriver om seieren over kuppemakerne som gjennom noen mørke døgn holdt makten i Venezuela:

Det venezuelanske folket, de væpnede styrker, politikere og intellektuelle reagerte og klarte å bryte ned de facto-regjeringen som brukte alle midler, så som stenging av nasjonalforsamlingen, som undertrykkelse så vel som å arrestere president Chávez, som ikke på noe tidspunkt sa fra seg folkets mandat. De måtte gi etter for presset fra folkeviljen og grunnlovens rett og gi tilbake det de tok fra Venezuelas legitime president. Folkene i Latin-Amerika har sagt *basta* (nok!) til statskuppene og til innsettelsen av diktatur.⁸

Latin-Amerikas folk har gjennomlevd en blodig historie i skyggen av høyreorienterte militærkupp og grove menneskerettighetsbrudd. Som militærkuppet i Venezuela i 2002, kuppet på Haiti i 2004 og i Honduras i 2009 demonstrerer, er denne historien dessverre ikke et tilbakelagt stadium. Retten til å velge statens ledere er ikke noe Latin-Amerikas befolkninger kan ta for gitt.

Oslo, 1. desember 2010,

Ingrid Wergeland,

Leder, Manifest senter for samfunnsanalyse

Magnus E. Marsdal

Utredning, Manifest senter for samfunnsanalyse

⁸ <http://noticiero.vevevision.net/documentos/infan2307.pdf>

SAMMENDRAG

→ **Oslo Freedom Forum 2010** hyllet to aktive støttespillere for militærkuppet i Venezuela i 2002 – politiker Leopoldo López og TV-direktør Marcel Granier. Oslo Freedom Forums Thor Halvorssen vedgår at fokus på dette vil skade «omdømmet til våre norske samarbeidspartnere,» men ingen av påstandene han fremmer i sitt notat av 28. april rokker ved dokumentasjonen for at López og Granier opptrådte som aktive tilhengere av et militærkupp som ble fordømt av verdenssamfunnet, inkludert USA.

→ **Thor Halvorssens framstilling** av kuppet – «The government of Chávez asked for the president's resignation and he gave it» – er beviselig usann. Chávez lot seg føre vekk fra presidentpalasset under trusler om at bygget ville angripes av F-16 jagerfly⁹, men *nektet* å signere noen avgangserklæring.¹⁰ Regjeringens medlemmer anså hendelsen som et statskupp.

→ **Thor Halvorssens påstand** om at det finnes en video der Chávez egen forsvarsminister kunngjør presidentens avgang er beviselig usann. Forsvarsminister Rangel ville tvert imot «slåss til siste kule», som det står i boken Halvorssen selv anbefaler om emnet, *The Silence and the Scorpion*.¹¹

→ **Thor Halvorssens og Leopoldo López'** påstander om at de sivile dødsfallene ved massedemonstrasjonen 11. april ble «beordret» av presidenten er like udokumenterte nå som da kuppemakerne framsatte dem i 2002. I Venezuela har López flere ganger trukket tilbake og beklaget at han under kuppet omtalte den folkevalgte presidenten som «morder», mens han gjentar påstanden overfor sine norske lesere.

→ **Leopoldo López** hevder han bare gjorde sin plikt som ordfører, da han ledet arrestasjonen av landets justisminister mens militærkuppet pågikk. Sannheten er at López ledet sin politistyrke utenfor dens lovlige aksjonsområde og arresterte statsråden uten noen gyldig arrestordre.

→ **Leopoldo López** tar nå avstand fra det han kaller «statskuppet» til diktator Pedro Carmona. Han unnlater å fortelle sine norske lesere at han under kuppet selv fremmet *krav* om de mest diktatoriske av Carmonas handlinger: Oppløsning av Nasjonalforsamlingen, oppløsning av Høyesterett, avsettelse av landets riksadvokat.

→ **Som topplerer for RCTV** sto Marcel Granier ansvarlig for en hard politisk nyhetssensur. Mens statens kanal var stengt, nektet Granier sin redaksjon å la befolkningen se eller høre om presidentens datter som avviste at Chávez hadde gått av, demonstrasjoner mot innføringen av diktaturet, militære ledere som gikk ut mot diktatoren, fordømmelser av kuppet fra en rekke utenlandske statsledere osv.

→ **Graniers nyhetssensur** ble håndhevet i samforstand med diktator Pedro Carmona. Dette bevitnes av Carmonas helseminister, som var til stede under møtet mellom Granier og diktatoren.

→ **Thor Halvorssens Human Rights Foundation** nekter å inkludere de økonomiske og sosiale rettighetene fra FNs Menneskerettighetserklæring som grunnlag for sitt arbeid. Dette er i direkte motstrid til synet som fremmes av FNs Høykommissær for menneskerettigheter, som også er det vanlige i norsk menneskerettighetsarbeid, at Menneskerettighetene *ikke* kan skilles fra hverandre etter politisk forogdtbefinnende.¹²

→ **Thor Halvorssen** plasserer seg langt unna norske holdninger ved å fremme et ekstremistisk syn på FN. Han er produsent for filmen *U.N. Me*, som hevder at FN «has become the clubhouse of dictators, thugs, and tyrants» og videre at FN «actually enables evil and creates global chaos».

→ **Det er vanskelig** å se hvordan Thor Halvorssens radikale prosjekt kan danne bærekraftig grunnlag for Oslo Freedom Forum som «en global menneskerettighetsplattform» med bred støtte fra seriøse norske menneskerettighetsorganisasjoner.

⁹ Nelson, s. 171.

¹⁰ Nelson, s. 177.

¹¹ Nelson, s. 145.

¹² <http://www.ohchr.org/en/issues/Pages/WhatareHumanRights.aspx>

UTGANGSPUNKTET: KUPPTILHENGERE VED OSLO FREEDOM FORUM

Den 10. april 2002 gikk flere generaler i Venezuelas væpnede styrker ut og krevde den folkevalgte presidentens og regjeringens avgang. Dagen etter ble en enorm opposisjonsdemonstrasjon ulovlig ledet vekk fra den godkjente ruten og ført til presidentpalasset, hvor en mengde regjeringstilhengere var samlet. Mens de to gruppene sto overfor hverandre, begynte drapene på demonstranter (fra begge sider). Mange ble skutt av ikke identifiserte mordere, mange mente skuddene kom ovenfra, fra snikskyttere i bygningene rundt gatene med demonstranter.

Regjeringsfiendtlige generaler og den politiske opposisjonen la umiddelbart skylden på presidenten, som ble kalt morder. Dette var opptakten til et militærkupp som rystet Venezuela og ble fordømt verden over. Amnesty International beskriver hendelsesforløpet slik:

Under den påfølgende krisen, tvang høyere militærbefal presidenten ut av sitt embete og satte ham i arrest. Etter kuppet ble en de facto sivil-militærjunta etablert under ledelse av Pedro Carmona, leder for arbeidsgiverforeningen FEDECAMARAS. De facto-regjeringen utstedte drakoniske dekreter, inkludert oppløsning av Nasjonalforsamlingen og summariske avsettelse av høyesterett, statsadvokaten og sivilombudsmannen. Politiet gjennomførte raid mot hjemmene til en rekke av president Chávez' tilhengere. Blant de som ble ulovlig arrestert var en minister og en representant for nasjonalforsamlingen. Det var bred motstand og fordømmelse av den ukonstitusjonelle og summariske avsettelsen av Chávez samt de ulovlige arrestasjonene av tilhengerne hans og den vilkårlige makten de facto-regjeringen tilranet seg.¹³

Militærkuppet mot Venezuelas lovlig valgte president og regjering ble fordømt av en hel verden. Også USA under George W. Bush fordømte den ulovlige avsettelsen av en folkevalgt president: «Once those events took place, the United States did move to condemn it [...] We explicitly told opposition leaders that the United States would not support a coup,» uttalte talsmann for Det hvite hus Ari Fleisher 17. april 2002.¹⁴ Da var den folkevalgte Hugo Chávez allerede tilbake i presidentpalasset og militærkuppet slått tilbake.

To aktive støttespillere for dette militærkuppet ble i april hyllet som «Heroes of Human Rights» av Oslo Freedom Forum (OFF). OFF er et amerikansk-styrt arrangement etablert i Oslo i 2009, som i 2010 hadde rekruttert støtte fra mange norske organisasjoner. López og Graniers rolle som kupptilhengere var tema for Manifest Analyses notat «'Heroes of Human Rights'? Tilhengere av militærkupp ved Oslo Freedom Forum 2010», som ble publisert i april. I tillegg påpekte notatet at en annen av forumets «Heroes of Human Rights» – Armando Valladares – aktivt har støttet opp om militærkuppet som rammet Honduras i 2009.

Formålet med notatet var å kaste lys over alvorlige sider ved disse aktørenes virke som Oslo Freedom Forums arrangør Thor Halvorssen ikke har vektlagt i sin kommunikasjon overfor de norske organisasjonene han ber om støtte fra.

OSLO FREEDOM FORUMS TROVERDIGHET

Årsaken til at disse opplysningene er av stor betydning for Oslo Freedom Forum er godt beskrevet av Thor Halvorssen:

Two articles (one news and one commentary) in Dagbladet had published similar stories. Both of them stated that three of the participants in the Oslo Freedom Forum were involved in and/or supported military coups in Latin America. [...] something like this could damage the relationship with our Norwegian supporters (including Fritt Ord, Den Norske Helsingforskomité, Fredskorpset, Civita, Oslo Kommune, Amnesty International Norway, Human Rights House Foundation, and

¹³ <http://www.amnesty.org/en/library/asset/AMR53/006/2003/en/7cb5c132-d704-11dd-b0cc-1f0860013475/amr530062003en.html>

¹⁴ <http://www.nytimes.com/2002/04/17/world/us-cautioned-leader-of-plot-against-chavez.html?n=Top/Reference/Times%20Topics/People/F/Fleischer,%20Ari>

Utenriksdepartementet); our Norwegian endorsers (Nobelsfredssenter, Universitetet i Oslo, and also LIM (Likestilling, Integrering, Mangfold), Den Norske Forfatterforening and Oslosenteret for fred og menneskerettigheter).¹⁵

Dette konstaterer Halvorssen i notatet «Thor Halvorssen's Repons», datert 28. mai 2010. Han fortsetter: «I was very concerned about seeing the reputation of the conference, and the reputation of our Norwegian counterparts, harmed.»

Imidlertid hevder Halvorssen at det ikke finnes noen grunn til bekymring, fordi opplysningene om delaktighet i militærkuppet i 2002 er «untrue»: «The accusations in Dagbladet (made by Magnus Marsdal and Eirik Vold as well as in a report by reporter Thomas Ergo quoting PRIO's Wenche Hauge) were false and I knew this could be demonstrated.»¹⁶

NYTT PROBLEM: BENEKTER MILITÆRKUPPET

Problemet for Halvorssen, er at notatet han skriver *ikke* demonstrerer at opplysningene om rollen til López og Granier under militærkuppet er usanne. Tvert imot: For å forsvare hyllesten av sine allierte fra Caracas som «Heroes of Human Rights» vikler Halvorssen seg inn i en virkelighetsbeskrivelse som ender med at han benekter at det *var* et militærkupp som fant sted da Venezuelas lovlige valgte president 11. april 2002 ble tvunget til å forlate presidentpalasset under militær beleiring og deretter bortført under våpenmakt.

I det følgende skal vi gå nærmere inn på Halvorssens gjengivelse og hva som faktisk skjedde under militærkuppet i 2002. Deretter går vi inn på rollene til Leopoldo López og Marcel Granier.

THOR HALVORSSSEN OM MILITÆRKUPPET I 2002

Dette kapitlet handler om Thor Halvorssens framstilling av militærkuppet og tilbakeviser den oppsiktsvekkende påstanden om at president Chávez «gikk av» etter at hans egen regjering hadde bedt om det.

For å kunne frikjenne sine allierte for delaktighet i militærkupp, presenterer Thor Halvorssen sine norske lesere for en virkelighetsfornektende versjon av hva som skjedde under militærkuppet mot Venezuelas folkevalgte president i april 2002. Den mest alvorlige omskrivingen av historien er Halvorssens påstand om at presidenten «did resign». Halvorssen hevder videre at det var Chávez egen regjering som ba ham gå av. Som vi skal se, er dette usant. Hvis verden begynner å tro på at Hugo Chávez gikk av frivillig, viskes sannheten om militærkuppet mot den folkevalgte presidenten i oljelandet Venezuela vekk. Hvorfor vil Thor Halvorssen bidra til noe slikt?

KORTVERSJON AV KUPPET

Mange hendelser i forbindelse med kuppet i 2002 er fortsatt omstridt, men ikke så omstridt at det bør finnes tvil om at det som skjedde var et militærkupp mot en folkevalgt president. Følgende punkter synes det å være bred enighet om.

- **Gjennom lengre tid** hadde opposisjonskrefter, med næringslivseliten og de store TV-kanalene i spissen, hisset til protest mot den folkevalgte president Hugo Chávez (valgt av et flertall blant velgerne i 1998 og 2000). Også landets øverste fagforeningsledere deltok aktivt i protestbevegelsen, som hadde en betydelig politisk bredde og samlet økende støtte. Kampanjen toppet seg etter at presidenten utfordret makten over statsoljeselskapet PDVSA, ved å sette inn et nytt styre. De private TV-kanalene, som totalt dominerer mediebildet i Venezuela, «understreket alt som var dårlig med Chávez og utelot det som var bra». Den propaganderende mediedekningen «ga opposisjonen uvurderlig drahjelp i å vende opinionen mot presidenten»,

¹⁵ Thor Halvorssen's Response, s. 4.

¹⁶ Samme sted.

ifølge boken *The Silence and the Scorpion*, som Halvorssen mener er den beste som er skrevet om kupphendelsene.¹⁷

- **Både politikere** og flere ledende militære begynte så å kreve presidentens umiddelbare avgang (Leopoldo López og hans parti krevde også oppløsning av landets demokratiske institusjoner, som nasjonalforsamlingen, og avgangen til sentralbanksjefen, riksadvokaten, sivilombudsmannen og hele høyesterett¹⁸).

- **10. april** gikk general Nestor Gonzales Gonzales ut på riksdekkende TV med en oppsiktsvekkende trussel om militærkupp: «Den militære overkommandoen må si 'Herr president [...] du må gå av'. Dersom ikke overkommandoen tar seg av dette kommer noen andre til å gjøre det.»¹⁹

- **11. april** ble det avholdt en stor protestdemonstrasjon på initiativ fra landets NHO-leder Pedro Carmona (Venezuelas NHO heter Fedecámaras). De store TV-kanalene stilte opp for opposisjonen med gratis sendetid verdt millioner, for reklameinnslag med mobilisering til denne demonstrasjonen, som skulle gå til oljeselskapet PDVSA's hovedkontor. Demonstrasjonen, som samlet mange hundre tusen mennesker ble ledet vekk fra den avtalte ruten. Lederne førte folkemassen, ulovlig, mot presidentpalasset Miraflores, hvor tusenvis av tilhengere av Chávez var samlet for å vise solidaritet med regjeringen. Ordføreren for hovedstadens sentrumsbydel Libertador (en egen kommune) gikk ut på den statlige TV-kanalen og advarte mot den ureglementerte demonstrasjonen, og kalte lederne «uansvarlige»: «Dere vet at det befinner seg tusenvis av personer framfor palasset. Avbryt dette forsøket på å skape konfrontasjon. Vi vil ikke la oss provosere.»²¹ Men demonstrasjonen fortsatte til presidentpalasset, hvor de to gruppene ble stående overfor hverandre mens væpnede styrker forsøkte å stå som en buffer i mellom.

- **Plutselig begynte skytingen.** Mennesker ble truffet i hodet og falt om. Det var uklart hvor skuddene kom fra. Mange mener det fantes snikskyttere i bygningene rundt og at skuddene kom ovenfra. Det fant sted en langvarig skuddveksling mellom Caracas-politiet og væpnede, sivile regjeringstilhengere som forskanset seg på en bro nær presidentpalasset. Regjeringstilhengerne oppfattet politistyrken som en væpnet avdeling av demonstrasjonen som ulovlig gikk mot presidentpalasset, politiet sier de forsøkte å holde ro og orden. Begge sider i denne konfrontasjonen hevder de skjøt i selvforsvar, regjeringstilhengerne mente også de forsvarte presidentpalasset mot fysisk angrep. Totalt ble 20 mennesker ble drept, ifølge Wikipedia, og rundt 100 såret.²³ Ofrene var både tilhengere og motstandere av regjeringen.

- **Skylden for drapene** i Caracas' gater ble umiddelbart lagt på Chávez. NHO-sjef Pedro Carmona gikk ut på TV og krevde at Chávez måtte ta ansvar for drapene på sivile og gå av umiddelbart, «uten kamp».²⁴ En rekke generaler gikk ut på TV med en erklæring om at president Chávez sto bak drap på uskyldige sivile og at de militære derfor hadde «bestemt oss for å trekke støtten til Hugo Chávez' regjering».

- **Presidenten fryktet militærkupp** og haddebeordret iverksettelse av en militær beredskapsplan for hovedstaden. Flere av de øverste generalene nektet å iverksette. De har begrunnet dette med at de ikke ville bruke militære styrker til å kontrollere en sivil demonstrasjon.

- **Noen militære** som var lojale til regjeringen forsøkte å forsvare presidentpalasset (ikke mot den sivile demonstrasjonen, som nå var avsluttet, men mot et mulig væpnet kuppforsøk). Da rykket en general i Nasjonalgarden ut på TV-kanalen RCTV og advarte disse kollegene mot «blodbad» og fortalte befolkningen at enhver motstand ville være «meningsløs».²⁵ De militære kupplederne vendte seg til de regjeringslojale styrkene direkte: «Vi ber de som forsvarer presidenten om å ikke yte motstand. La oss få en fredelig overlevering, en fredelig overgang. Hele landet, alle garnisonene, står på vår side.»²⁶

- **Det kom ikke til blodbad.** Rundt klokken ti på kvelden kom militære representanter til presidentpalasset for å presentere kuppgeneralenes krav. Hugo Chávez signerte ingen avgangserklæring. Det ble forhandlinger. Presidenten valgte å overgi seg. Noen timer etter midnatt ble han ført bort, først til det militære hovedkvarteret Fuerte Tiuna. Der ble han presset

¹⁷ Nelson, s. 75.

¹⁸ Se film, 1:32–2:16: <http://vimeo.com/11150995>

¹⁹ Se http://www.bbc.co.uk/spanish/specials/126_chavez/page9.shtml.

²¹ Se film 30:00, <http://bit.ly/gbGUa>

²³ http://en.wikipedia.org/wiki/2002_Venezuelan_coup_d%27%C3%A9tat_attempt

²⁴ Se film, 34:50, <http://bit.ly/gbGUa>

²⁵ Se film, 3:43–4:36. <http://vimeo.com/11150995>

²⁶ Se film 37:40, <http://bit.ly/gbGUa>

gjentatte ganger, men *nektet å signere noen avgangserklæring* og erklærte overfor de tilstedeværende at det som nå skjedde var «et statskupp».²⁷

- **I mellomtiden** hadde landets øverste militære leder sagt på TV at presidenten hadde gått av. Pedro Carmona gikk nærmere fem om morgenen ut på TV og kunngjorde at «Det er bestemt at Hæren vil holde eks-president Chávez i varetekt og at en overgangsregjering skal etableres umiddelbart».²⁸
- **Regjeringsmedlemmer**,²⁹ folkevalgte fra nasjonalforsamlingen, delstatsguvernører og ordførere fra regjeringskoalisjonen ble jaget og måtte gå i dekning. Den eneste offentlige TV-kanalen ble tatt av luften. Justisminister Ramón Rodríguez Chacín ble arrestert i sitt hjem av væpnet politi som brøt seg inn ved hjelp av låsesmed og førte ham ut gjennom en hissig mobb som angrep ministeren. Denne arrestasjonen ble ledet av Leopoldo López (som i egenskap av bydelsordfører også hadde kommando over en egen politistyrke).
- **Militære og politiske kuppledere** samlet seg i presidentpalasset 11. april. Der ble landets NHO-leder Pedro Carmona innsatt som diktator. Kupplederne oppløste den folkevalgte nasjonalforsamlingen, høyesterett, riksadvokaten, sentralbanksjefen og sivilombudsmannen.³⁰ De oppnevnte en overgangsregjering. Partiet til Leopoldo López (Primero Justicia) fikk den viktige finansministerposten.
- **Blant folk flest** fikk stadig flere høre om at Chávez ikke hadde gått av, selv om de private TV-kanalene _-UZZville vedgå det. Om morgenen den 13. april kom tusenvis av mennesker fra Caracas' fattige bydeler ut i gatene og samlet seg rundt presidentpalasset i protest mot militærkuppet. De krevde respekt for demokratiet og presidenten sin tilbake. Samtidig var det splittelse i kuppertilhengernes og Chávez-motstandernes rekker: Mange følte seg snytt for maktposisjoner og mente diktator Carmonas regime ble «seieren til en liten, oligarkisk elite».³¹
- **Kuppmakerne glemte også** å ta hensyn til at presidentpalasset sine væpnede vakter fortsatt var lojale til den folkevalgte presidenten. Da disse så folkemassene samle seg rundt presidentpalasset til støtte for Chávez, bestemte de seg for å handle. De omringet palasset og på signal gikk de til aksjon og arresterte flere av kupperegjeringens medlemmer, som ble samlet i kjelleren. Carmona og generalene kom seg unna. Den lovlig valgte regjeringens statsråder kom fra sine skjulesteder rundt om i hovedstaden og inntok på ny presidentpalasset de to døgn tidligere ble kastet ut av da presidenten overga seg og ble ført vekk.³² Nå sendte de ut militære enheter for å finne presidenten og føre ham tilbake til hovedstaden.
- **De private TV-kanalene** rapporterte lenge ingenting om den stadig voksende demonstrasjonen til støtte for Chávez. De sendte nesten ikke nyheter, men derimot tegneserier, såpeoperaer, gudstjeneste og baseball.³³ De rapporterte ikke at presidentpalasset var tatt tilbake av regjeringslojale styrker og de lovlig innsatte ministrene. I stedet satt Pedro Carmona på CNN og hevdet at han hadde «full kontroll», mens han i virkeligheten hadde flyktet fra presidentpalasset.³⁴ Regjeringen klarte imidlertid å få statens ene TV-kanal på luften rundt klokken åtte om kvelden. Dermed kunne militære styrker over hele landet se offiseren som ledet Presidentgarden fortelle dem at presidenten *ikke* hadde gått av og at den lovlige regjeringen hadde kontroll over presidentpalasset.³⁵
- **Hugo Chávez** ble ført tilbake til presidentpalasset i helikopter nærmere klokken tre natt til 14. april. Han ble møtt av tusenvis av jublende regjeringstilhengere. Chavez' første beskjed til nasjonen var denne: «Det viktigste jeg ønsker å si til dere, er dra tilbake til hjemmene deres. Vi trenger ro.»³⁶

Så til Thor Halvorssens notat. Vårt tema her er hvordan Halvorssen velger å framstille denne historien overfor sine norske lesere. Vi tror mange av Oslo Freedom Forums norske støttespillere

²⁷ Nelson, s. 177.

²⁸ Se film 42:45, <http://bit.ly/gbGUa>

²⁹ Se film 49:30, <http://bit.ly/gbGUa>

³⁰ Se film, 2:25–3:30, <http://vimeo.com/11150995>

³¹ http://en.wikipedia.org/wiki/2002_Venezuelan_coup_d%27%C3%A9tat_attempt

³² Se film 54:50, <http://bit.ly/gbGUa>

³³ Nelson, s. 216-218.

³⁴ 1:00:44.

³⁵ Ca 1:03:30.

³⁶ Ca 1:11:00. Senere ble Chávez gjenvalgt i 2006 (med 63 prosent av stemmene). I 2007 tapte han en folkeavstemning (mot 51 prosent) om en rekke grunnlovsendringer, blant annet opphevelse av forbudet mot å stille til valg som sittende president mer enn én gang (dvs muligheten til å sitte mer enn to perioder på rad). Da dette spørsmålet ble tatt opp til folkeavstemning igjen i 2009, vant Chávez-siden med klar margin, slik at han er valgbar også i framtiden.

kan ha interesse av å se hvordan Halvorssen forholder seg til fakta om et militærkupp i hans eget hjemland, der hans egne politiske allierte var involvert.

HALVORSSENS PÅSTAND 1: CHÁVEZ GIKK AV

I sin prosedyre for at Leopoldo López og Marcel Granier ikke var tilhengere av militærkuppet, framsetter Halvorssen en påstand om at Hugo Chávez gikk av frivillig: «Chavez did resign».³⁷ Dette var riktignok kuppmakerens påstand den gang, i 2002. Men den blir ikke nødvendigvis sann av den grunn.

Det kan synes som Halvorssen tar sjansen på at hans norske lesere ikke kjenner til den overveldende dokumentasjonen for at Chávez *ikke* «gikk av». Vi nevner følgende punkter.

1. Chávez nektet å signere og kalte avsettelsen «et statskupp». Ifølge Venezuelas grunnlov skal en sittende presidents avgang kunngjøres av presidenten overfor Nasjonalforsamlingen og så skal visepresidenten innsettes. Intet av dette skjedde.

En skriftlig avgangserklæring gitt under væpnet press ville ikke vært noen grunnlovsgyldig avgang, men *heller ikke noen slik erklæring ble gitt*. I boken Halvorssen selv framhever som den beste om disse hendelsene, står det hvordan Chávez valgte å la seg føre ut av presidentpalasset til en militærbase, framfor å ty til våpen og risikere blodbad, og hvordan han deretter forhandlet med de militære toppfolkene om sin skjebne. Utfallet beskrives slik:

«I am not going to resign,» Chávez said [...]. Then Chávez turned to Admiral Ramírez Pérez. «You, Admiral, are making a coup d'état against a president».³⁸

De militære lederne forsøkte å presse presidenten på ny. Bokens forfatter Brian Nelson forteller det videre forløpet slik:

«I'm not signing anything,» Chávez said, then repeated: «I am in your hands and you can do with me whatever you think is convenient.»
«Then I am informing you that from this moment you are in the custody of the national armed forces,» replied [hørsjef] Vásquez Velasco. The negotiations were over.³⁹

Vi kan ikke vite at ordene falt nøyaktig slik, men dette er altså gjengivelsen i boken Halvorssen selv anbefaler som «the best single book» om temaet. Og her ser vi at presidenten selv omtaler hendelsen, mens den pågår, som et militærkupp. Likevel vil Halvorssen ha sine norske lesere til å tro at «Chávez did resign».

2. Presidentens datter avviste at han hadde gått av: Etter bortføringen av presidenten JRXVe datteren til Hugo Chávez et videoopptak der hun kunngjorde at generalenes påstand var løgn: Presidenten hadde *ikke* gått av. Dette hadde hun fått vite av Chávez selv, som klarte å få ut en telefonsamtale til datteren kort tid etter han ble satt i varetekt av kuppmakerne.⁴⁰ Denne videoen ble gitt til Marcel Graniers TV-kanal RCTV. Nyhetssjefen mente dette var nyheter, og ville sende innslaget. Ledelsen nektet ham å slippe denne kjempesaken til på luften. Dette har nyhetssjefen, som senere sa opp i protest, selv fortalt (mer om dette i delen om Marcel Granier i dette notatet). At budskapet fra den folkevalgte presidentens datter ble sensurert vekk for Venezuelas befolkning under militærkuppet betyr heldigvis ikke at denne sannheten også kan sensureres vekk overfor norske menneskerettighetsmiljøer i dag.

3. Riksadvokaten avviste at presidenten har gått av: Også riksadvokat Isaias Rodriguez fikk vite at presidenten erklærte at han *ikke* hadde gått av. Han visste massemediene ikke ville slippe til denne informasjonen, så han kalte inn til en pressekonferanse 12. april klokken 14 hvor han angivelig skulle kunngjøre sin egen avgang. Da han i stedet tok ordet og fortalte TV-seerne på direkten at presidenten ikke hadde gitt noen erklæring om sin avgang, at «President Chávez er fortsatt Venezuelas president»,⁴¹ kuttet flere av de private TV-kanalene sendingen og satte tilbake til forfamsede programledere i studio.⁴²

4. The New York Times fastslår at Chávez ikke gikk av: Gjennom militærkuppets første døgn, hadde kuppmakerne støtte fra Bush-regimet i Washington. Den amerikanske Kongressen ble

³⁷ Thor Halvorssen's Response, s. 19.

³⁸ Nelson, s. 177.

³⁹ Nelson, s. 180.

⁴⁰ Dette ifølge presidentens egen gjengivelse av hendelsene, som er referert på Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/2002_Venezuelan_coup_d%27%C3%A9tat_attempt

⁴¹ Se filmen *X-ray of a lie*, ca 1:05. <http://video.google.com/videoplay?docid=-3378761249364089950#>

⁴² Referert på Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/2002_Venezuelan_coup_d%27%C3%A9tat_attempt

foret med kuppmaakernes påstand om at president Chávez hadde «gått av». Dette ble noen dager senere omtalt som følger i The New York Times: «Administration officials notified members of Congress on Friday that Mr. Chávez had resigned. The report was erroneous».⁴³

HALVORSSENS PÅSTAND 2: CHAVEZ BEORDRET DRAP

Det er et uomtvistelig faktum at et tosifret antall sivile demonstranter ble drept i Caracas sentrum 11. april 2002 og at dette ble brukt som begrunnelse for kuppet mot presidenten. Men hva skjedde – hvem utløste drapene? Thor Halvorssen forteller sine norske lesere følgende historie: «Radio orders to shoot were given by president Chávez. 23 people were killed. The government of Chávez asked for the president's resignation and he gave it.»⁴⁴ Dette er identisk med hva kuppmakerne fortalte befolkningen da presidenten ble satt i arrest. Men sannheten er ikke så enkel.

Dette er ikke stedet for å gjennomgå hele den omfattende og ofte hissige litteraturen om hva som egentlig skjedde. Noen mener drapene var regjeringens forsøk på å skyte folkelige protester i senk, andre at kuppmakerne sto bak skytingen for å gi kuppet et påskudd. Noen ble også drept i skuddvekslinger mellom politi og regjeringstilhengere, der begge parter påstår de handlet i selvforsvar. Det store mysteriet er fortsatt de angivelige snikskytterne – hvor var de og hvem hadde beordret dem?

Vårt anliggende her er ikke å bestemme sannheten om alt som skjedde, men å ta med noe av informasjonen Thor Halvorssen valgte å ikke gi sine norske lesere.

1. «Radio orders to shoot were given by president Chávez». Denne påstanden står i Halvorssens notat (som så mange andre) helt uten kildehenvisning eller dokumentasjon. Vi gjetter derfor at påstanden viser til at presidenten ba om iverksettelse av hovedstadens militære beredskapsplan (Plan Ávila) som foranstaltning mot et mulig militærkupp. Chávez selv sier han beordret Plan Avila «when I was informed by the intelligence community in the military and the DISIP [sikkerhetspolitiet] that an insurrection was under way».⁴⁵

Det er en grov virkelighetsfordreining å omskrive dette til: «Orders to shoot were given by president Chávez. 23 people were killed». Man kan vanskelig klandre en demokratisk, lovlig innsatt regjering for å aktivere en *beredskapsplan* når den står overfor opptakten til et tungt væpnet militærkupp. Og Plan Avila er *ikke* synonymt med «orders to shoot» slik at sivile må dø. Ifølge Wikipedia har regjeringens tilhengere påpekt at denne beredskapsplanen også ble aktivert under besøket fra Paven, helt uten noen som helst skyting.⁴⁶ Forfatter og Venezuela-ekspert (pro-Chávez) Gregory Wilpert påpeker at general Jorge García Carneiro, som forsøkte å iverksette beredskapsplanen, sier Plan Avila anno 2002 «was intended only to protect vital government buildings-in this case Miraflores, which Chávez believed opposition demonstrators meant to storm by force.»⁴⁷

Hvis Halvorssen sitter inne med håndfast dokumentasjon for at Chávez beordret drap på sivile, oppfordrer vi ham til å legge fram denne overfor både sine norske lesere og ikke minst i Venezuela, hvor den garantert vil vekke oppsikt.

2. Påstander om «morderen Chávez» er trukket tilbake. Halvorssens framstilling ligner påstander som ble fremmet av kuppstilhengere, men senere trukket tilbake. Også mannen Halvorsen med Oslo Freedom Forum hyller som «Hero of Human Rights» – hans fetter Leopoldo López – hevdet under kuppet at den folkevalgte presidenten var en «morder», men har senere gått bort fra denne påstanden.

31. august 2007 ble López spurt om denne anklagen i et TV-intervju på Canal 8. Da unnskyldte han anklagen med at «det var en dag fylt med mye følelser». Han vedgikk at det var «en feil» å beskyldte Chávez for å stå bak drapene.⁴⁸ Hvis man ikke lenger hevder dette i Venezuela, hvorfor velger man å hevde det i Norge?

3. CNNs rapporter: Kuppmakerne visste om dødsfallene på forhånd. Dette er som sagt ikke stedet for å gjennomgå hele striden om hva som skjedde da rundt 20 mennesker mistet livet 11. april

* «Erroneus = wrong/incorrect

⁴³ <http://www.nytimes.com/2002/04/17/world/us-cautioned-leader-of-plot-against-chavez.html?pagewanted=1>

⁴⁴ Thor Halvorssen's Response, s. 18-19.

⁴⁵ Nelson, s. 232.

⁴⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Plan_%C3%81vila

⁴⁷ http://www.forumdesalternatives.org/EN/print.php?type=A&item_id=6356

⁴⁸ <http://www.aporrea.org/oposicion/a41215.html>

2002. Men når Halvorssen hevder å opplyse sine norske lesere, er det påfallende hvilke viktige opplysninger han velger å utelate til fordel for sin enkle propagandasannhet.

I juli 2002 sitter **CNNs Venezuela-reporter Otto Neustaldt** framfor en forsamling ved Universidad Bicentenario de Aragua vest for hovedstaden Caracas og forteller om det dramatiske døgnet da Chávez overga seg til de militære styrkene. Kvelden før den store demonstrasjonen som skal ende i vold og deretter presidentens overgivelse får CNNs mann en telefon fra noen innen militæret. De forteller ham hva som kommer til å skje dagen etter. Og nå, noen måneder senere, sitter Otto Neustaldt og forteller den utrolige historien til journalistikk-forumet ved dette universitetet, kanskje uvitende om at det hele blir spilt inn på video.

CNNs reporter forteller om innholdet telefonsamtalen kvelden før kuppet. «Otto, i morgen kommer en video med Chávez. Demonstrasjonen vil gå mot presidentpalasset Miraflores, det vil bli noen dødsfall og så vil en gruppe på 20 militære kreve presidentens avgang». Ifølge Neustaldt hadde de militære forberedt sendingen dagen etter som «et signal for at det militære opprøret skulle få støtte andre steder i landet». Kuppmakerne ønsket CNNs hjelp til å få budskapet ut. Neustaldt sa ikke nei til en slik sak. Morgenen etter ringer de igjen, forteller han, og sier:

Vi er ikke lenger sikre på om det blir 20 militære som kommer til å gjøre opprør, men det vil fortsatt være et betydelig antall høye offiserer som vil be om Chávez' avgang og alt går som planlagt: Det kommer en video, noen dødsfall, og de militære vil ta ordet.

CNNs mann møter deretter disse militære lederne, som venter på øyeblikket da de skal gå ut mot landets president. Neustaldt oppholder seg sammen med dem i timene fram mot den store demonstrasjonen og skuddene som skal falle. Erklæringen til offiserene er ferdigskrevet, med henvisning til sivile dødsfall, allerede før dødsfallene finner sted. Otto Neustaldt, som i sin beretning ikke virker som han hadde noe imot kuppmakerens planer, er oppsatt på at alt skal gå knirkefritt når de kommer på luften og offiserene skal gi befolkningen det alvorlige budskapet om at de har vendt seg mot landets valgte leder. Derfor foreslår han at de militære mennene skal gjøre en prøveopplesning av erklæringen, mens de venter. Og offiserene gjør sin prøveopplesning. Den filmes. Ifølge Neustaldt skjedde opptaket før de første dødsfallene var rapportert.

4. Diktaturminister bekrefter Neustaldts historie: Vel så oppsiktsvekkende er at det sentrale momentet i Otto Neustaldts beretning stadfestes i et intervju av en av de mest sentrale kuppmarkene ga til den private TV-kanalen Venevision da Chávez var ført vekk og kuppmakerne trodde seieren var sikret.

Carmona-diktaturets forsvarsminister Hector Ramirez Perez sa til Venevision at «heldigvis hadde vi CNN med oss her» og at «gjennom CNN skulle vi få ut videoen» (med offiserene som gikk ut mot landets president). Han vedgikk i samme intervju at «vi uttalte oss før de første drepte».⁴⁹ Ingenting av dette forteller Thor Halvorssen sine norske lesere. Han klarer seg med å gjenta militærkuppets påskudd: «Orders to shoot were given by president Chávez. 23 people were killed». Spørsmålet er om Halvorssen når han skriver dette er en bredt orientert menneskerettighetsforkjemper eller en målrettet aktør i maktkampen om Latin-Amerikas viktigste oljeland.

HALVORSSENS PÅSTAND 3: REGJERINGEN BA CHAVEZ GÅ AV

Halvorssen hevder videre at det var *presidentens egen regjering* som krevde hans avgang: «The government of Chávez asked for the president's resignation and he gave it.»⁵⁰ Dette hevder Halvorssen helt uten noen kilde eller referanse. Så finnes det da heller ingen slik erklæring fra regjeringen. Videre hevder Halvorssen at forsvarsministeren til Chávez kunngjorde dette på TV: «The video of his defense minister making the announcement of his resignation is something the Chávez government wants to forget happened.»⁵¹

Det er vanskelig å forstå hvorfor noen seriøs aktør på menneskerettighetsfeltet ville fremme slike påstander overfor sine norske lesere. De er med sikkerhet uriktige.

1. Forsvarsminister Rangel ville slåss til siste kule: Chávez-regjeringens forsvarsminister José Vicente Rangel opptrådte helt definitivt ikke framfor noe kamera med noen kunngjøring av presidentens avgang. Han befant seg inne i presidentpalasset sammen med Chávez og øvrige regjeringsfolk. Ifølge Halvorssens favorittbok om kuppet, uttalte Rangel «Presidente, we must

⁴⁹ <http://www.uru.org/11A/interpelaciones/HR4.htm>

⁵⁰ Thor Halvorssen's Response, s. 19.

⁵¹ Thor Halvorssen's Response, s. 19.

resist to the last bullet.»⁵² Dette er også hva daværende forsvarsminister Rangel selv har fortalt i etterkant:

Min posisjon var den hardeste. Jeg var tilhenger av å stå i mot i palasset, å be kuppmakerne dra til helvete og nekte å godta deres ultimatum [...] Jeg sa til min sønn Pepe, som var sammen med meg hele tiden «Dra du, for her kommer vi til å dø». [...]Jeg ringte til [ektefelle] Anita [og sa] «Det ser ut til at alt er tapt [...]du kommer til å bli enke og uten sønn». Min posisjon var å sette motet over fornuften. [...] Den som hadde rett var han [Chávez]. Det var ikke tidspunktet for å ofre seg, man måtte for enhver pris unngå et blodbad.⁵³

Likevel hevder Thor Halvorssen overfor sine norske lesere at forsvarsministeren kunngjorde presidentens avgang på TV.

2. Miljøvernministeren sa «dette er et kupp»: Det finnes TV-opptak fra inne i presidentpalasset som viser timene fram til Chávez blir ført vekk. Dokumentaren «The revolution will not be televised» viser hvordan miljøvernministeren rundt 03:30 kommer med tårer i øynene ut fra et møte (trolig med Chávez og militære ledere).

Miljøvernministeren forteller forsamlingen av ministre og andre som stod Chávez nær følgende: «Det er nå klart at dette er et statskupp. Presidenten har avvist å gå av. Han er tatt til fange. Dette er et statskupp. La verden få vite det.» Hun gråter. Mange av de tilstedeværende gråter. De roper: «Dette er et statskupp!» Skal dette forestille en regjering som har bedt presidenten gå av?

Hadde ikke det irske dokumentarteamet vært til stede disse dramatiske timene, ville kanskje aktører som Thor Halvorssen lyktes bedre med påstander som at Chávez gikk frivillig etter at regjeringen ba ham om det. Men filmen fins tilgjengelig og opptakene ligger på Youtube.⁵⁴

3. Generalinspektørens kunngjøring

For ordens skyld: Det *ble* gitt en kunngjøring på Venezuelas TV-kanaler om at Chávez hadde gått av. Ikke av noen statsråd, men av landets høyeste militære tjenestemann, generalinspektør for de væpnede styrker Lucas Rincón Romero.

Det er godt mulig Rincón trodde at Chávez hadde gått av eller ville gå av. Ifølge Chávez egen gjengivelse, ga presidenten en åpning for å erklære sin avgang natt til 12. april da hovedstaden var beleiret og landets militære overkommando truet med å angripe presidentpalasset fra luften hvis presidenten ikke ville gå av. Imidlertid stilte Chávez klare *vilkår* for en mulig avgang. Disse kan ha vært reelle, de kan ha vært en metode for å kjøpe seg tid. Presidenten forhandlet med de militære topplederne. Og som vi har sett: Han nektet å signere noen avgangserklæring. I mellomtiden hadde Rincón gitt sin erklæring på TV. Den ble brukt for alt den var verdt av kupptilhengerne, men den medførte ikke riktighet.

THOR HALVORSSENS HOLDNING TIL DEMOKRATIET

Påstanden om at presidenten hadde gått av var den viktigste løggen kuppmakerne serverte Venezuelas befolkning under militærkuppet. Thor Halvorssen velger den dag i dag å stå fast på kuppmakerens versjon. Det kan være at han gjør dette i god tro. Han kan ha festet seg ved generalinspektør Rincóns utsagn på TV og avisenes forsideoppslag den gang om presidentens avgang og deretter avfeid alle andre fakta som propaganda fra Chávez-tilhengers side. Gitt et slikt, kanskje usannsynlig, utgangspunkt, vil det ikke være bevisst historieforskning Thor Halvorssen bedriver. En slik framstilling reiser imidlertid spørsmål om hvordan han forholder seg til demokrati og menneskerettigheter: *Sett at Chávez virkelig «did resign»: Var hendelsen da ikke et statskupp?*

Omstendighetene var som følger: President Chávez var folkevalgt, med klart flertall i to påfølgende valg. Han hadde utfordret mektige næringslivsinteresser og provosert USA gjennom sin politikk. Illojale generaler ville avsette den folkevalgte presidenten. De brukte en gigantisk demonstrasjon med bred deltakelse, primært fra hovedstadens middelklasse, mobilisert av elitene innen næringsliv, mediekonsern og fagforeningsbyråkrati som anledning (ifølge deres egen beretning) til å sette inn de militære styrkene mot presidenten. Her følger noen elementer av det militære presset som ble bygget opp mot presidenten:

⁵² Nelson, s. 145.

⁵³ Elizalde og Baez.

⁵⁴ Se film 40:40, <http://bit.ly/gbGUa>

1. Den store planen var å «først få massiv støtte fra sivilsamfunnet, fra det demokratiske samfunn generelt og så gå over til å bruke de væpnede styrker.»⁵⁵

2. Gjennom massemediene opplyste militære ledere at mulige fluktruter for presidenten ble stengt av. Oberst Marcos Salas rapporterte fra flyplassen La Carlota, nær presidentpalasset: «Det vi tar i mot nå er [artilleri]helikoptre som støtter regjeringsjuntaen og som kommer fra Puerto Cabello [...] Det finnes ingen måte å komme ut herfra. Vi har sperret av med alle kjøretøyene i tilfelle presidenten kommer for å flykte fra La Carlota. Han [Chávez] kommer ikke ut!»⁵⁶

Videre fortalte oberst Marcos Salas om den internasjonale flyplassen Maiquetia ved Caracas: «Regjeringsjuntaen ledet av viseadmiralen har satt marineinfanteriet i kontroll over Maiquetia.»⁵⁷

3. Da det ble klart at en militær leder som var lojal til regjeringen forsøkte å forsvare presidentpalasset med tanks, rykket general i nasjonalgarden Alberto Camacho Kairuz sammen med flere militære kuppmakere ut på TV-kanalen RCTV og advarte dem som forsvarte den valgte presidenten mot «blodbad». Han fortalte befolkningen at «hele landet er under de væpnede styrkers kontroll, her finnes ingen motstand, landets regjering har forlatt sine poster» og fastslo at enhver motstand ville være «meningsløs».⁵⁸

4. På dette tidspunktet hadde kuppmakerne «panseravdelinger klare til å angripe presidentpalasset» dersom makten ikke ble «overgitt frivillig,» ifølge den sentrale kuppaktøren kontreadmiral Molina Tamayo. Han fortalte at kvelden 11. april «ble det lagt mye press» på Chávez for at han skulle signere på sin avgang. Molina Tamayo forklarte at planen var å, om nødvendig, ta presidentpalasset «med makt»: «General Enrique Medina Gómez og general Gonzalez Gonzalez skulle gå ut med en gruppe tanks».⁵⁹

5. Truslene ble framsatt i klartekst på TV-kanalen Venevision. Her fra et intervju med viseadmiral Héctor Ramírez Pérez, som skulle bli juntaens forsvarsminister:

- Vi venter på at presidenten skal gå av [...]
- Men tror de fortsatt at presidenten vil unngå mer blod?
- Vi gir ham muligheten. Hvis ikke blir vi nødt til å gjennomføre den militære operasjonen.

Ramírez Pérez presiserte at dette dreide seg om en «kirurgisk operasjon» rettet mot selve presidentpalasset.⁶⁰

6. Da presidenten åpnet for å overgi seg, var det av betydning for kuppmakerne at han skulle signere en avgangserklæring, så de kunne fri seg fra anklager om militærkupp. Da Chávez likevel nektet å signere, truet flyvåpenet med å sende F16-fly for å smadre presidentpalasset Miraflores, hvor en god del mennesker ennå befant seg. Dette gjengis slik i boken *The Silence and the Scorpion*:

The airforce general was enraged and made it clear that if Chávez wasn't out of Miraflores [presidentpalasset] in a hurry, he would demolish the palace with his squadron of F-16s. He gave the president fifteen minutes.⁶¹

Ifølge samme bok, så generalene som holdt Hugo Chávez at «It was obvious that he was very concerned about being killed.»⁶²

Dette var altså situasjonen. Prio-forsker Wenche Hauge oppsummerer:

Kva var det egentleg Chávez gjorde? Under trusslar frå kuppakarane om å bombe presidentpalasset, der regjeringsmedlemmar var samla inne, og sivile Chávez-tilhengjarar var samla

⁵⁵ Som fortalt av kontreadmiral Carlos Molina Tamayo, som var aktiv under kuppet og fikk en høy militær stilling i det kortvarige militærdiktaturet). Se film, 4:37–6:06: <http://vimeo.com/11150995> (Hentet fra den irske dokumentaren «The revolution will not be televised» (2003).)

⁵⁶ Se film, ca 2:25, <http://vimeo.com/11150995>

⁵⁷ Se film, ca 5:58, <http://vimeo.com/11150995>

⁵⁸ Se film, 3:43–4:36: <http://vimeo.com/11150995>

⁵⁹ Kontreadmiral Carlos Molina Tamayo på Venevisions program 24 Horas, 12. april, gjengitt i Villegas, s. 272.

⁶⁰ Villegas.

⁶¹ Nelson, s. 171.

⁶² Nelson, s. 171.

utanfor, overgav Chávez seg for å unngå eit blodbad. Det greidde han. Chávez nekta imidlertid å underskrive på at han skulle ha gått av.⁶³

Men sett at landets president, i denne situasjonen, hadde signert en avgangserklæring: Ville dette da vært et demokratisk akseptabelt maktskifte? Ville en norsk statsministers avgang ikke vært et militærkupp hvis statsministeren signerte under trussel om at kampfly ville smadre bygningen med Statsministerens kontor?

Det hadde vært interessant å se en menneskerettighetsforkjemper som Thor Halvorssen reflektere over dette. Men hans notat yter ikke leserne noen som helst drøftelse av det menneskerettslige aspektet ved de ekstreme voldstruslene som ble framsatt overfor den folkevalgte presidenten og alle som befant seg inne i presidentpalasset. Alt Thor Halvorssen har å si om saken er at «Chávez did resign».

Vi tror en slik demokratiforsåelse som kommer til uttrykk her er lite egnet til å styrke Thor Halvorssens troverdighet som en seriøs samarbeidspartner for norske organisasjoner på menneskerettighetsområdet.

Det gjør heller ikke hans påstander om at den folkevalgte presidenten «gikk av» etter anmodning fra egen regjering. Dette er rett og slett usant.

LEOPOLDO LOPEZ OG MILITÆRKUPPET I 2002

Dette kapitlet dokumenterer en rekke handlinger som viser at López var en aktiv tilhenger av kuppet mot den folkevalgte presidenten, blant annet ved å lede en ulovlig arrestasjon av Venezuelas justisminister. Videre gjennomgås López bortforklaringer én for én.

Leopoldo López Mendoza opptrådte som «Hero og Human Rights» under Oslo Freedom Forum i både 2009 og 2010. Han er også en profilert anti-Chavistisk politiker og mulig presidentkandidat i Venezuela, samt Thor Halvorssens fetter (selv om Halvorssen og López sjelden anvender sitt felles etternavn, Mendoza).

López var i 2002 ordfører i den selvstyrte hovedstadsbydelen Chacao – en av de rikeste kommunene ikke bare i Venezuela, men hele Latin-Amerika. Han representerte partiet Primero Justicia, som fikk finansministerposten under det kortvarige militærdiktaturet til Pedro Carmona. Som ordfører disponerte López en egen væpnet politistyrke kalt Polichacao. Han framsto gjennom hele prosessen som tilhenger og medløper for militærkuppet mot Venezuelas folkevalgte president.

LEOPOLDO LOPEZ' HANDLINGER UNDER MILITÆRKUPPET

Manifest Analyse har stilt spørsmålsteget ved seriositeten i å hylle López som «Hero of Human Rights» på grunn av hans dokumenterte handlinger i forbindelse med militærkuppet. Blant disse finner vi:

- **López krevde oppløsning av demokratiets organer:** Kort tid før den voldelige bortføringen av landets lovlig valgte president, stilte Leopoldo López på TV sammen med sin partileder og en rekke menn fra partiet Primero Justicia og forlangte at alle landets demokratiske institusjoner skulle oppløses. Leseren oppfordres til selv å se dette opptaket.⁶⁴ Primero Justicia *gjentok* kravet om oppløsning av nasjonalforsamlingen den 12. april, dagen etter at Chávez forsvant.⁶⁵
- **López arresterte justisministeren midt under militærkuppet:** Dagen etter bortføringen av presidenten kommanderte López sin lokale, væpnede politistyrke til å arrestere landets lovlig innsatte justisminister – Ramón Rodríguez Chacín – i hans hjem, selv om denne adressen lå utenfor myndighetsområdet (jurisdiksjonen) til Polichacao-styrken. López deltok personlig i arrestasjonen. I et TV-intervju på stedet beskriver López hvordan han selv var med og brøt opp

⁶³ http://www.dagbladet.no/2010/07/13/kultur/debatt/debattinnlegg/politikk/oslo_freedom_forum/12542520/

⁶⁴ Se film, 1:32–2:16: <http://vimeo.com/11150995> (lastet ned fra dailymotion.com).

⁶⁵ Se film, 11:00–12:00: http://www.dailymotion.com/video/cxckkm_primero-justicia-y-globovision-12-a_news

)

døren hjemme hos justisministeren som skulle arresteres. Også arrestasjonen av justisminister Chacín og intervjuet med López på stedet bør leseren selv se opptakene av.⁶⁶

• **Deltok i «feiringen» på TV sammen med militær kuppleder:** Etter kupphandlingene – da presidenten var bortført og Carmona innsatt som diktator – opptrådte López sammen med representanter for kuppemakerne på TV. I TV-kanalen Venevisions program 24 Horas satt López sammen med blant andre kontreadmiral Carlos Molina Tamayo i en samtale som forløp med smil og latter. Carlos Molina Tamayo var ikke bare en av de militære frontfigurene for kuppet og aktiv i å lede demonstrasjonen 11. april til konfrontasjon, men ble også utnevnt av diktator Pedro Carmona til en høy militær stilling i det kortvarige diktatorregimet (sjef for «Casa Militar»)⁶⁷. Kuppemaker Molina Tamayo beskrev i denne samtalen den store «planen» som nå var gjennomført – den væpnede bortføringen av Venezuelas folkevalgte president. Også dette innslaget kan leseren se selv, på manifestanalyse.no.⁶⁸

LEOPOLDO LOPEZ' FORKLARING

Diktaturet til Pedro Carmona falt og militærkuppet ble fordømt over hele verden, også av Det Hvide Hus (som mens diktatoren hadde makten, derimot valgte å anerkjenne Carmonas regime og støtte kuppemakerens historie om «Morderen Chávez»). Carmonas forsøk på militærdiktatur foraktes av de brede lag i Venezuela og det er meget forståelig at Leopoldo López vil distansere seg fra Carmona og hans regjering.

Det oppsto også raskt motsetninger mellom diktatoren Carmona og mange av dem som først støttet den ulovlige maktovertakelsen. Da Carmona ble innsatt som diktator gjorde han flere feil som, ifølge Wikipedia og en rekke kilder, skapte motsetninger mellom hans regime en god del anti-Chavister som i første fase var tilhengere av kuppet mot den folkevalgte presidenten.⁶⁹ Det er godt mulig at Leopoldo López er blant disse. Det er like fullt et faktum at hans parti Primero Justicia, som han var med på å grunnlegge, fikk finansministerposten under det kortvarige diktaturet. Det er også et faktum at han var med på å kreve demokratiske organers oppløsning. Det er et faktum at han arresterte den lovlig innsatte justisministeren mens militærkuppet pågikk. Det er et faktum at han deltok smilende sammen med den ledende kuppoffiseren Molina Tamayo på TV dagen etter avsettelsen av presidenten, i et program der deltakerne gratulerte hverandre med innsatsen.

I «Thor Halvorssen's Response» gjengis Leopoldo López prosedyre til fordel for seg selv. Den ble også trykket i Dagbladet. Her presenterer López den samme gjengivelsen av kupphendelsene som Thor Halvorssen:

On the 11 of April of 2002, President Chávez knew that more than one million peaceful demonstrators (I was one of them) were headed to the presidential palace to ask for his resignation. He ordered the demonstrators shot. 23 people were killed that day. I knew several of those killed. They were my friends. Because of what happened, his own cabinet asked for his resignation. Chávez's defense minister, General Lucas Rincon, announced the resignation on that same day, April 11, in a televised news broadcast⁷⁰.

Denne framstillingen har vi gått kritisk gjennom i foregående del av dette notatet. Påstanden om at det var regjeringen som ba Chávez gå av er usann, Rincon var slett ikke forsvarsminister (men øverste militærbefal) da han kom med sin TV-kunngjøring, og påstanden om at presidenten beordret drap på sivile er en udokumentert anklage fra militærkuppets ledere og medløpere.

Når det gjelder López' egen involvering i forbindelse med kuppet, kommenterer eller benekter han verken at han (sammen med resten av ledelsen i Primero Justicia) krevde nettopp den avsettelsen av demokratiske myndigheter som kuppemakerne gjennomførte. Han benekter heller

* Det er viktig å være klar over hva slags situasjon denne arrestasjonen fant sted under: Det foregikk politisk forfølgelse og López' parti Primero Justicia deltok aktivt i klappjakten på den ulovlig avsatte regjeringens medlemmer. Ordføreren som deltok i arrestasjonen av justisminister Chacín sammen med López, hans partifelle Henrique Capriles Radonsky, kastet seg også inn i jakten på visepresidenten, mannen som etter grunnloven skulle ta over som president hvis Chávez virkelig hadde gått av (og som senere ble innsverget som midlertidig statsleder i presidentens fravær, da Chávez var bortført). Da Primero Justicia-ordfører Radonsky og mobben hans mistenkte at visepresidenten hadde søkt tilflukt i Cubas ambassade, kuttet de strømmen til bygningen, stengte vanntilførselen og lovet å sulte ut visepresidenten inntil de fikk klørne i ham. Hadde Lopez' partifeller lyktes i dette, ville ikke den lovlige regjeringen hatt noen visepresident til å fylle maktvakuemet etter den bortførte presidenten da de gjenvant kontroll over presidentpalasset (han befant seg imidlertid på annet sted). (Se Nelson s. 186 og film

⁶⁶ Se film, 0:20–1:32: <http://vimeo.com/11150995>. (Opptak fra den private kanalen RCTV, lastet ned fra Youtube).

⁶⁷ http://www.elpais.com/articulo/internacional/Militares/militares/Venezuela/elpepiint/20020421elpepiint_5/Tes
⁶⁸ Se film, 4:37–6:06: <http://vimeo.com/11150995>. López vises til venstre i bildet ved 5:00, 5:22 og 5:53. (Gjengitt i den irske dokumentaren «The revolution will not be televised» (2003).)

⁶⁹ http://en.wikipedia.org/wiki/2002_Venezuelan_coup_d%27%C3%A9tat_attempt

⁷⁰ Thor Halvorssen's Response, s. 23.

ikke at hans eget parti besatte finansministerposten under Carmonas diktatur. Den eneste hendelsen López går inn på, er arrestasjonen av justisminister Rodriguez Chacin 12. april 2002:

Rodriguez Chacin, was trapped in an apartment after being identified by one of his neighbors. Hundreds of people had arrived and began chanting that he (like Chávez) be held responsible for the shooting of innocent civilians. The trapped minister called the police and requested my presence. Law enforcement in municipalities in Venezuela is unlike policing in Norway—the Mayor is in charge of the administration of the local police. I arrived there and was able to calm the crowd. I entered the apartment and spent several hours with Rodriguez Chacin. I promised him that the crowd would not harm him. I knew there was a chance that a lynch mob might form and break their way into that apartment – he could be physically harmed. A judge and a district attorney then issued a judicial warrant ordering his arrest in light of the killings that had occurred the day before. At that moment I had the legal obligation to approve the local police’s detention of the justice minister and hand him over to the judicial authorities.⁷¹

Slik López framstiller det, var han ikke delaktig i den væpna politiske forfølgelsen av landets lovlige innsatte regjeringsmedlemmer som fant sted under militærkuppet, men derimot en slags redningsmann for justisminister Chacín. Det er flere problematiske sider ved denne framstillingen.

PROBLEMER VED LEOPOLDO LOPEZ’ FORKLARING

• **López’ handlet utenfor loven og uten for sin politistyrkes område:** Lopez hevder han hadde en rettslig plikt til å godkjenne den lokale politistyrkens arrestasjon av justisministeren, men unnlater å nevne at bare Høyesterett etter grunnloven kan tillate arrestasjon av en minister. Noen slik tillatelse hadde ikke Høyesterett gitt. López nevner heller ikke at han ved denne arrestasjonen ledet sine væpnede politimenn *utenfor* denne politistyrkens jurisdiksjon. Leiligheten hvor justisministerens ble sporet opp og arrestert tilhører området Baruta, ikke Chacao, der López og hans politistyrke hadde sitt lovlige aksjonsområde. Denne aktivismen utenfor egen jurisdiksjon *og uten noen gyldig arrestordre* kan tyde på en entusiasme for det pågående statskuppet som gikk noe ut over kun det å oppfylle ordførerens juridiske plikt.

• **Justisministerens vitnemål om anklagene Lopez’ handlet på grunnlag av:** López hevder han bare oppfylte en juridisk plikt etter at justisministeren ble anklaget av rettslige myndigheter for medskyldighet i drap på sivile demonstranter. Dette står i kontrast til hva Chacín selv fortalte om arrestasjonen i sitt vitnemål 6. mai 2002:

[Anklagene lød på] ulovlig besittelse av skytevåpen, og jeg viste en bæretillatelse som offiser i marinen der det tydelig var spesifisert at jeg hadde tillatelse til å ha skytevåpen, jeg viste identifikasjonen min fra DISIP [etterrettingspolitiet] der det også står skrevet bæretillatelse på skytevåpen, i flertall [...] De beskyldte meg for å ha tilegnet meg et kjøretøy som er tilordnet ministeren, og jeg viste dem at kjøretøyet var tilordnet [justis]ministeren samt den skriftlige utnevnelsen av meg som minister og jeg påpekte at det ikke fantes noe dokument der jeg ble fratatt vervet, i tillegg til at jeg understreket at presidenten aldri hadde gått av [...] Slik opptrer diktaturer.⁷²

Ulikt hva López hevder, var anklagene ifølge justisministeren selv *ikke* knyttet til skytingen mot sivile demonstranter, som var militærkuppets begrunnelse.

• **Justisministerens vitnemål om selve arrestasjonen:** Mens López hevder hans rolle var å beskytte Chacín mot den voldelige mobben utenfor leiligheten, har justisministeren selv gjengitt et noe annet hendelsesforløp. Chacín forklarer at han bad López føre ham ut en bakvei for å unngå å bli utsatt for vold fra mobben som var samlet utenfor inngangsdøren. Som leseren selv kan se av TV-opptakene, valgte López valgte i stedet å føre ministeren ut på forsiden av huset, framfor TV-kameraene og gjennom en ventende mobb som påførte ministeren slag mot hodet mens han var påført håndjern og dermed ute av stand til å bruke hendene til å beskytte hodet.

• **López’ egne utsagn på TV i forbindelse med arrestasjonen:** Bildet López tegner av seg selv som en slags reddende engel står i grell kontrast til hvordan han opptrådte på Venezuelas TV-skjermer i forbindelse med arrestasjonen av landets lovlige innsatte justisminister. López forteller at han og politifolkene brøt seg inn hos arrestanten «ved hjelp av låsesmed».⁷³ Videre uttaler Leopoldo López om statsrådene som var under politisk forfølgelse fra militærregimet som var i ferd med å etableres: De var «veldig macho da de hadde makten, da skjøt de mot folket, men nå gjemmer de seg». Han forteller om den kommende politiske klappjakten: «Det kommer til å bli gjort en rekke ransaker, man har bedt om assistanse som vi, som sikkerhetsorgan, må yte til

⁷¹ Thor Halvorssen’s Response, s. 23.

⁷² <http://www.uru.org/11A/interpelaciones/RCh1.htm>

⁷³ Se film, 0:20–1:32: <http://vimeo.com/11150995> (Opptak fra den private kanalen RCTV, lastet ned fra Youtube).

#!

overgangsregjeringen, og dette er ikke over enda. Vi må fortsette arbeidet.»

• **Også blant anti-chavistiske politikere** er det rettet kritikk mot López for denne handlingen. Eduardo Fernández, veteran fra det kristeligdemokratiske partiet Copei, uttalte i avisen *El Universal* om arrestasjonen López ledet: «Oppførselen til [de to ordførerne fra *Primero Justicia*] var kritikkverdig [...] i tilfellet arrestasjonen av justisministeren». Fernández understreket at han ikke støttet Chávez-allierte politikere som Chacín, men fastslo at «overgrep mot deres rettigheter [...] kan ikke forsvares». ⁷⁴ En slik prinsipiell holdning til demokratiske rettigheter kan vi ofte ta for gitt i Norge. Slik er det ikke i Venezuela.

• **López' TV-opptreden sammen med kupp-admiral Molina Tamayo: Leopoldo** López hevder han ikke var tilhenger av militærkuppet mot Venezuelas folkevalgte president i 2002. Det må bety at han var motstander av militærkuppet. Men det var det fint lite som tydet på mens kuppmakerne hadde makten. Dette kan leserne selv se på youtube eller manifestanalyse.no. Som nevnt satt López smilende i TV-studio sammen med den militære kupplederen kontreadmiral Carlos Molina Tamayo dagen etter bortføringen av landets folkevalgte president. På dette tidspunktet var parlamentarikere, ministre og andre politikere som motsatte seg militærkuppet på flukt fra kuppmakerens politi- og militærstyrker.

I dette TV-innslaget forklarte kontreadmiralen hvordan sivilsamfunnets gatedemonstrasjon (der López var blant de politiske lederne) var ledd i kuppmakerens plan, med den militære innsatsen mot valgte myndigheter som neste ledd. López protesterte ikke på dette, men satt og smilte og nikket sammen med de øvrige seierherrene.

I samme intervju ble det forklart hvordan de før nevnte TV-sendte truslene om militærkupp, som general Nestor Gonzales Gonzales framsatte 10. april, var en del av «el Plan» – truslene var nødvendige for å sikre at Chávez holdt seg i landet (han skulle egentlig på toppmøte i Costa Rica) slik at kuppmakerne kunne få satt ham i arrest 11. april. Hvis López var en motstander av dette militærkuppet, holdt han det godt skjult mens diktatorene hadde makten. Ikke på noe punkt under denne avslørende seansen der oppsiktsvekkende sider ved kuppmakerens hemmelige plan ble avdekket, gjorde han noen mine til protest – han virket ikke engang overrasket, av det vi kan se på de tilgjengelige opptakene.

LEOPOLDO LÓPEZ OG DIKTATORENS DEKRET

López mener han selv bare deltok i «a civic uprising» ⁷⁵ mot president Chávez, mens han holder kritisk avstand til «Carmona's coup d'état». ⁷⁶ Dette er et skille som også Nelson trekker i boken *The Silence and the Scorpion*. Den konkluderer med at Carmonas handlinger «representet a coup within a popular uprising». ⁷⁷ Mange som deltok i styrtingen av den folkevalgte presidenten har etter kuppets sammenbrudd ønsket å distansere seg fra diktaturet, slik at Carmona sitter mest mulig alene igjen med svarteper. Det er også et faktum at flere som støttet avsettelsen av Chávez, blant annet innen den militære overkommandoen, vendte seg mot Carmona da de så hva slags regime han innførte, noe som var med på å gjøre comeback for Chávez mulig. Det er forståelig om López også ønsker å vise avstand til det universelt fordømte Carmona-regimet. Spørsmålet blir da: Hva var Leopoldo López sin holdning til nettopp de punktene hvor Carmona «gikk over streken» og ble fordømt – også av de som i utgangspunktet hadde støttet den voldelige avsettelsen av Chávez?

Hvis vi holder utenfor at viktige aktører ble skuffet fordi de ikke fikk bestemte maktposisjoner, var det ikke minst følgende punkter i Carmona-dekretet ⁷⁸ mange innen opposisjonen mot Chávez fant uakseptable og grunnlovsstridige:

1. Nasjonalforsamlingen ble oppløst
2. Høyesterett ble oppløst
4. Riksadvokaten ble avsatt
4. Sivilombudsmannen ble avsatt
5. Statslederen kunne avsette lokale folkevalgte*

⁷⁴ Villegas.

⁷⁵ Leopoldo López, tale til Oslo Freedom Forum 2009, Youtube.

⁷⁶ Thor Halvorssen's Response, s. 23.

⁷⁷ Nelson, s. 282.

⁷⁸ http://www.analitica.com/bitlibro/carmona_estanga/decreto1.asp

* Noen hevder lokale og regionale folkevalgte ble avsatt der og da, Carmona sier selv disse skulle sitte ut perioden de var valgt for (Nelson, s. 328).

Dette skapte reaksjoner, og ikke bare blant Chávez-tilhengerne. Nesten alle partier protesterte mot stengingen av Nasjonalforsamlingen, som like fullt ble stengt.⁷⁹ Nitten latinamerikanske presidenter fordømte ganske umiddelbart de udemokratiske handlingene.⁸⁰ USAs ambassadør til Venezuela fortalte Carmona at å oppløse Nasjonalforsamlingen var en stor feil, ettersom det brøt med grunnloven.⁸¹ Til og med cubansk-amerikanske Otto J. Reich, utenrikspolitisk hank fra regjeringene Reagan, Bush og Bush Jr., ringte ifølge *The New York Times* til Carmona og ba ham la være å oppløse Nasjonalforsamlingen, fordi dette ville være «a stupid thing to do».⁸² Hærens leder, general Vásquez Velasco, gikk ut på TV sammen med generalene som støttet ham og krevde Carmona-dekretet opphevet, gjenåpning av Nasjonalforsamlingen og respekt for Høyesterett.

Det var altså mange som vendte seg mot det antidemokratiske programmet diktatoren Carmona forsøkte å gjennomføre. Var Leopoldo López blant dem?

Faktum er at Leopoldo López kort tid før militærkuppet gikk ut på TV sammen med resten av partiledelsen i Primero Justicia, og stilte blant andre følgende krav:

1. Oppløsning av Nasjonalforsamlingen
2. Oppløsning av Høyesterett
3. Riksadvokatens avgang
4. Sivilombudsmannens avgang
5. Presidentens og regjeringens avgang

Carmona-dekretet var så å si en avskrift av «López-dekretet,» altså kravene framsatt av Leopoldo López og hans parti. De antidemokratiske tiltakene der Carmona «gikk for langt» var nettopp det som López hadde krevd. Primero Justicia representanter gjentok også kravet om Nasjonalforsamlingens avgang den 12. april, dagen etter at Chávez forsvant og samme dag som Carmona etterkom Primero Justicias ønske med sitt dekret.⁸³

Primero Justicia fikk finansministerposten i diktatorens regjering. Leopoldo López og hans parti var ikke blant dem som ble sjokkert over Carmonas diktatoriske tiltak. De oppfylte jo deres egne politiske krav.

Det er sant at Carmonas dekret splittet fronten som sto mot Chávez. Men Leopoldo López befant seg *ikke* i den mer demokratiske enden av spekteret av folk som ville styrte president Chávez, han befant seg i den ekstremistiske enden. I denne alvorlige situasjonen for Venezuelas demokrati, plasserte Primero Justicia seg langt til høyre for både hærens overkommando, USAs ambassadør og en amerikansk hank som Otto Reich.

Leopoldo López påstand overfor norske lesere om at «I have never favored a different alternative to one that involves voting, democracy, and the people»⁸⁴ er én ting, hans handlinger er noe annet.

MENNESKERETTLIG KRITIKK AV LOPEZ' HISTORIE OM «MAKTVAKUUM»

Fortsatt i 2010 holder Leopoldo López fast på en beskrivelse av kupphendelsene som mange, også *innen opposisjonen mot Chávez* vil ta avstand fra. I sin framstilling for norske lesere, skriver López om maktovertakelsen at «The vacuum of power left by the resignation of Chávez led to the creation of a de facto government, headed by trade federation leader Pedro Carmona.»⁸⁵ Med påstanden om «maktvakuum» gir López støtte til kuppemakernes påstand om at president Chávez gikk av frivillig, mens han i virkeligheten ble tvunget med våpenmakt og aldri undertegnet noen avgangserklæring.

⁷⁹ Nelson, s. 203.

⁸⁰ Nelson, s. 219.

⁸¹ Nelson, s. 220.

⁸² <http://www.nytimes.com/2002/04/17/world/us-cautioned-leader-of-plot-against-chavez.html?pagewanted=1>

* Unntaket er Carmonas punkt om lokale myndigheter. Dette bruker López til å framheve seg selv som offer for militærkuppet, ettersom han var bydelsordfører: Pedro Carmona «removed me, and all other elected officials, from our posts the moment he took power. Once Chávez returned to power on April 13, I was reinstated as Mayor». Så vidt vi vet, stemmer dette ikke. Lokale myndigheter ble ikke avsatt, men presidenten ble gitt en juridisk *adgang* til å erstatte dem (noe som selvsagt er ille nok). Forfatter Brian A. Nelson har forsøkt å oppklare dette, og Carmona svarer per epost at «the governors and local mayors were going to serve out their terms» (Nelson, s. 328).

⁸³ Se film, 11:00-12:00: http://www.dailymotion.com/video/xcxkkm_primero-justicia-y-globovision-12-a_news

⁸⁴ Thor Halvorssen's Response, s. 24.

⁸⁵ Thor Halvorssen's Response, s. 23.

##

Denne historieskrivingen har mange innen opposisjonen i Venezuela gått vekk fra. Den velrenommerte menneskerettighetsorganisasjonen Provea,⁸⁶ som er svært Chávez-kritisk, advarer mot bortforklaringer av militærkuppet med López' begrep «maktvakuum». Provea skriver:

«Tesen om «maktvakuum» hører sammen med en autoritær holdning og kan ikke aksepteres av noen som hevder å være demokrat». Provea understreker alvoret i spørsmålet: «Å påstå at det ikke fant sted noe statskupp i Venezuela handler om mye mer enn taktikk for opposisjon mot Chávez-regjeringen, det er å godta fremtidige statskupp.»⁸⁷

TO UTGAVER AV LEOPOLDO LOPEZ?

Det styrker ikke troverdigheten til Leopoldo López at han *gir en annen framstilling overfor norske lesere enn han gjør hjemme i Venezuela.*

• **Om arrestasjonen av justisminister Chacín:** Til sine norske lesere skriver Leopoldo López at det var justisministeren selv som ba ham komme med politistyrken etter at ministerens bolig ble omringet av en fiendtlig menneskemengde:

The trapped minister called the police and requested my presence. Law enforcement in municipalities in Venezuela is unlike policing in Norway—the Mayor is in charge of the administration of the local police. I arrived there and was able to calm the crowd.⁸⁸

Til den venezuelanske nasjonalforsamlingens undersøkelseskommissjon kort tid etter kupphandlingene forklarte López noe annet:

Vi tok oss av en forespørsel, en telefonoppringning, som ble gjort av en nabo som ringte meg, som jeg har sagt ved flere anledninger, angående situasjonen med minister Rodríguez Chacín i en leilighet i Santa Fe. Her vil jeg gjerne at dette skal gjøres helt klart. Jeg har allerede gjort det svært klart hvordan jeg ble gjort oppmerksom på dette forholdet. Jeg ble oppringt av en nabo. NOTE HER

Først sa han det var en nabo som ringte, nå sier López det var justisministeren selv. Hvorfor har López endret forklaring, hvis han mener det er uproblematisk at han satte landets justisminister i arrest?

• **Om «morderen» Chávez:** Til sine norske lesere skriver López om 11. april at Chávez «ordered the demonstrators shot. 23 people were killed that day.» Men i hjemlandet har han forlenget *gått tilbake på* påstanden om at Chávez er en «morder».

Under kuppet uttalte López at den folkevalgte presidenten var en «morder», og dette var også begrunnelsen for de militære kupphandlingene. 31. august 2007 ble López spurt om morderanklagen i et TV-intervju på Canal 8. Da vedgikk han at det var «en feil» å beskyldte Chávez for å stå bak drapene som skjedde den dagen. López unnskyldte sine utsagn med at «det var en dag fylt med mye følelser» og la til følgende: «Jeg har kommet tre ganger til programmet og du henter alltid fram det temaet. Og jeg sier det samme: I de dagene i april var vi mange som begikk feil. Jeg mener man må ta selvkritikk der.»⁸⁹

Dette er hva López sier i Venezuela, der debatten om militærkuppets begrunnelser er langt mer kjent enn i Norge. Overfor norske lesere skriver López fortsatt at Chávez «ordered the demonstrators shot. 23 people were killed that day.»

AMNESTI MISBRUKT SOM BEVIS FOR AT LOPEZ IKKE VAR KUPPTILHENGER

Kronargumentet for de som ønsker å revaske Leopoldo López er at han *aldri ble dømt* for medvirkning til militærkuppet. Dette argumentet gjentas om og om igjen. Men som \[V] eble etterforskningen først satt kraftig tilbake av at den offentlige anklageren ble myrdet ved hjelp av en bilbombe i 2004. Derest ble en lang rekke anklagede, inkludert López, gitt straffefrihet gjennom amnestiet president Chávez utstedte i 2007 for å bidra til politisk ro i landet. Dette amnestiet blir nå misbrukt av López og hans allierte som bevis for at han umulig kunne vært involvert. Men ettersom ingen politiker eller general ble dømt i etterkant av kuppet, er det i

⁸⁶ <http://www.derechos.org/ve/>

⁸⁷ <http://www.analitica.com/bitblo/provea/antejuicio.asp>

⁸⁸ Thor Halvorssen's Response, s. 23.

⁸⁹ <http://www.aporrea.org/oposicion/a41215.html>

* Lesere som har sitt bilde av Venezuelas mediesituasjon fra kilder som Thor Halvorssen kan kanskje tro at López trekker sin anklage på grunn av *frykt* for regimet, men realiteten er at de aller fleste massemediene fører en vedvarende, hatefull kampanje mot den valgte presidenten, som jevnlig skjelles ut som diktator, psykopat, agent for Fidel Castro, alliert med terrorister, osv.

så fall bevist at *ingen* politiker eller general var involvert, selv om verden vet at et storstilt militærkupp faktisk fant sted.

Et amnesti er ikke noen frifinnelse eller bevis på uskyld. Det er viktig å huske at det faktisk er regelen snarere enn unntaket at kuppdeltagere i Latin-Amerika tildeles straffefrihet. Verken Alfredo Stroessner som styrte Paraguay med jernhånd i 35 år eller Bolivias brutale enehersker general Hugo Banzer måtte noen sinne virkelig stå til ansvar for sine forbrytelser. Det samme gjelder til og med Augusto Pinochet. Ingen seriøse mennesker vil av den grunn hevde at Pinochet eller hans diktatorkolleger umulig kan ha gjort seg skyldig i grove overgrep mot demokrati og menneskerettigheter.

Budskapet i Manifest Analyses notat «Heroes of Human Rights: Tilhengere av militærkupp ved Oslo Freedom Forum 2010» var uansett ikke knyttet til hvorvidt López eller andre skal regnes som kriminelle i strafferettslig forstand. Formålet var å påpeke det problematiske at *tilhengere av militærkupp mot folkevalgte myndigheter* hylles som «Heroes of Human Rights» i et arrangement som henter legitimitet hos norske menneskerettighetsorganisasjoner.

LEOPOLDO LOPEZ' ROLLE OPPSUMMERT

López hevder han var imot militærkuppet. Men det er vanskelig å oppfatte noen motstand mot militærkupp hos en politiker som først har krevd de demokratisk innsatte myndighetenes umiddelbare avgang, stikk i strid med landets grunnlov, for deretter å lede sin lokale politistyrke utenfor lovlig jurisdiksjon for å bryte seg inn hos og arrestere landets lovlig innsatte justisminister, mens hans eget parti tildeles finansministerposten i det nyetablerte diktaturet som ble innsatt i ly av generalenes krigshelikopter og panservogner.

Under denne prosessen – et militærkupp verden fordømte – opptrådte politiker López i nyhetssendinger og diskusjoner på TV (disse kan fortsatt sees på nettet), helt uten å protestere mot militærkuppet. Det er først i ettertid, etter at kuppforsøket mislyktes og det folkevalgte styret gjenvant kontrollen, at López har begynt å framstille seg som kuppmotstander. Ingen av Leopoldo López' handlinger under militærkuppet – som store folkemengde i Caracas på dette tidspunktet protesterte mot – tyder på at López var noen motstander av kuppet. Manifest Analyse har satt fokus på dette fordi vi mener slike fakta bør fram for de norske organisasjonene som har blitt involvert i å hylle López som «Hero of Human Rights» gjennom Oslo Freedom Forum.

MARCEL GRANIER OG MILITÆRKUPPET I 2002

Dette kapitlet dokumenterer at Marcel Granier var en aktiv støttespiller for militærkuppet mot den folkevalgte presidenten. Granier praktiserte i samforstand med kuppets diktator Pedro Carmona jernhard nyhetssensur for å frarøve befolkningen tilgang til fakta om stridighetene som ville avgjøre nasjonens politiske framtid.

Forretningsmann og medieleder Marcel Granier fra Caracas hylles som en av Oslos «Voices of Freedom». Thor Halvorssens arrangement framstiller Granier som en modig ytringsfrihetsforkjemper. Det Halvorssen ikke forteller sine norske samarbeidspartnere om, er hvordan Granier under militærkuppet mot det folkevalgte styret i 2002 utøvde en knallhard, antidemokratisk sensur som støttet opp om kuppmakerne og søkte å hindre befolkningens tilgang til informasjon om hva som faktisk foregikk da landet sto overfor noen av sine mest avgjørende politiske hendelser.

THOR HALVORSSEN OM GRANIER OG RCTV

I Manifest Analyses notat «'Heroes of Human Rights'? Tilhengere av militærkupp ved Oslo Freedom Forum 2010» satte vi spørsmålsteget ved om norske menneskerettighetsorganisasjoner bør hylle en kuppilhenger som Marcel Granier som frihetshelt. I «Thor Halvorssen's Response» avvises denne problemstillingen med en påstand om at det eneste RCTV har gjort galt er å være uenig med Hugo Chávez. Halvorssen skriver:

RCTV is an independent, privately-owned television channel. It can choose what stories it wishes to cover and what stories it wishes to emphasize. It should be able to criticize the president without

being accused of —coup-plotting.¶ [...] Because *Klassekampen* has a different perspective than *Aftenposten* does not mean that it should be shut down. In the same way that if *Klassekampen* criticizes the government of Jens Stoltenberg, that doesn't mean they are —coup-plotting.¶ When *The New York Times* criticizes Barack Obama that does not mean they are —coup-plotting.

Halvorssen påstår med andre ord at *RCTV ikke har gjort noe annet en å vise uavhengighet av myndighetene, på linje med Klassekampen eller New York Times*, slik at det er like saklig å hevde at *RCTV* har støttet et statskupp som at *New York Times* har gjort det. Holdbarheten i denne vurderingen får det bli opp til leserne å vurdere. Her vil vi, i motsetning til Halvorssen, gå inn på hvilke handlinger TV-kanalens ledelse (med Granier i spissen) faktisk gjorde seg ansvarlige for under militærkuppet mot en folkevalgt president.

NYHETSSJEF ANDRES IZARRA

Som nevnt i Manifest Analyses notat «Heroes of Human Rights ...», har den daværende nyhetssjefen i Marcel Graniers *RCTV* gått ut med opplysninger om den politiske sensuren av nyhetsbildet som ble påtunget redaksjonen da militærkuppet var i gang. Nyhetssjef Andrés Izarra, tidligere journalist i CNN, gikk av i protest mot dette. I et intervju kort tid etter kuppet fortalte han at «sensuren ble innført fra fredag morgen [timer etter at Chávez ble borført]] [...] Det var ordren fra kanalens sjef: 'Følg instruksjonen eller gå av'. Dette var uetisk og går mot mine prinsipper så jeg sa opp øyeblikkelig».⁹⁰

Thor Halvorssens respons på dette er ganske enkelt å diskvalifisere *RCTV*s daværende nyhetssjef som vitne, fordi mannen senere begynte å jobbe for landets regjering. Det kan se ut som Halvorssen mener alle som jobber eller har jobbet for regjeringen Chávez – som er etablert på grunnlag av klare flertall blant velgerne i flere påfølgende, frie og demokratiske valg – er å regne som utroverdige og ikke meningsberettiget. Det kan i så fall si noe om Halvorssens holdning til demokrati. Med et slikt utgangspunkt ville det knapt finnes ett eneste troverdig menneske i norsk politisk offentlighet. Det er også påfallende hvordan Halvorssen synes å mene troverdigheten til aktører i partier som *ikke* har flertallets støtte i Venezuela er meget høy, mens han anser troverdigheten til de som *har* flertallets støtte er meget lav.

Imidlertid er alt dette ganske irrelevant når det gjelder Andrés Izarras vitnemål om hva han opplevde som nyhetssjef for Marcel Graniers *RCTV*. Izarra fortalte nemlig om sine erfaringer lenge før han fikk noen jobb i det offentlige. Det hører også med til bildet at Izarra ikke gikk av på grunn av *Chávez-fiendtlighet* som sådan, han hadde tross alt sittet som nyhetssjef med ansvar for en kraftfull anti-Chávez-kampanje i månedene fram mot kuppdagen.

Etter at han forlot *RCTV* gikk Izarra arbeidsløs og regnet med han aldri ville få jobb innen Venezuelas private, kommersielle medier igjen. Han fikk en periode jobb i CNN, etter at han gikk fra *RCTV*. Først i 2004 ble han engasjert i regjeringsapparatet. Men det var altså mens han fortsatt var arbeidsløs, i mai 2002, at Izarra ga et intervju til den spanske journalisten Luis Cobelo og fortalte om hva han hadde opplevd i Marcel Graniers *RCTV* de dramatiske døgnene da Venezuelas demokrati ble utsatt for et militærkupp som deretter ble slått tilbake.⁹¹

MARCEL GRANIERIS JERNHARDE SENSUR

Her skal vi la ligge alle de åpenlyse bidragene *RCTV* ga til gjennomføringen av de militære kuppmakerens plan. Vi skal ikke dvele ved at kuppledere startet dagen etter bortføringen av den folkevalgte presidenten med å si «takk *RCTV*», et utsagn som kan virke uforklarlig hvis man tror på Thor Halvorssens gjengivelse av hendelsene. At *RCTV*s sendinger åpenbart er pro de militære kuppmakerne og gir dem rød løper ut til de tusen TV-hjem er i seg selv ikke noe brudd på journalistisk etikk. Som Halvorssen skriver: «Opening up the airwaves is not a crime.»⁹²

⁹⁰ Se film, 6:08– 6:44: <http://vimeo.com/11150995> (Fra den irske dokumentaren «The revolution will not be televised» (2003), lastet ned fra Youtube.)

⁹¹ Valgene som har gitt president Chávez klare flertall er overvåket og godkjent av observatører fra for eksempel Carter-senteret og EU.

⁹² <http://luiscobelo.blogspot.com>

⁹² Thor Halvorssen's Response, s. 19.

Her skal vi i stedet fokusere på *det knallharde regimet av politisk sensur* Marcel Granier innførte i RCTV da generalene satte alt inn på å styrte Venezuelas folkevalgte myndigheter. Hans nyhetssjef Andrés Izarra forteller i den nevnte intervjuet fra mai 2002 om hva slags informasjon ledelsen i RCTV sensurerte vekk og nektet befolkningen tilgang til. Her følger en liste.

12. april (dagen etter bortføringen av presidenten fra Caracas):

- **Stoppet video fra presidentens datter:** Mens mediene hevder at president Hugo Chávez har «gått av», får RCTV tilsendt en video der presidentens datter, som har vært i kontakt med Chavez, forteller at han ikke har gått av frivillig. Dette er en gigantsak, etter alle journalistiske kriterier. RCTVs ledelse nekter nyhetssjefen å la befolkningen se denne videoen.

- **Kuttet sendingen midt i statsadvokatens kunngjøring:** Statsadvokat Isaías Rodríguez innkalte til en pressekonferanse der RCTV og øvrige medier trodde han skulle kunngjøre sin avgang. Men statsadvokaten hadde lurt mediene til å åpne eteren for ham. Det virkelige formålet med pressekonferansen var å kunngjøre – på direktesendt TV – at presidenten *ikke* hadde gått av og at Chávez fortsatt var den lovlig valgte presidenten i landet. Da statsadvokaten presenterte dette budskapet, kuttet RCTV overføringen før han fikk fullført kunngjøringen. Hele Venezuela bevitnet hvordan RCTV og de andre private kanalene brått satte tilbake til studio der forvirrede programledere med flakkende blikk stammet mens de forsøkte å komme på noe å si)

- **Nekter å rapportere om protestene mot diktaturet:** RCTVs nyhetssjef får vite at Caracas sentrum er åsted for kraftige protester mot maktovertakelsen til Carmona-diktaturet. Han blir nektet å vise seerne at det foregår demonstrasjoner i hovedstaden.

13. april:

- **Nekter å rapportere om opposisjon blant de militære:** Fallskjermbrigaden i Maracay utenfor Caracas kunngjør i en pressekonferanse at soldater og befal nekter å anerkjenne regimet til Carmona. Denne splittelsen i de militære rekkene er en enorm nyhetssak etter alle journalistiske standarder. Men som med videoen fra den fortførte presidentens datter: RCTVs ledelse nekter å la seerne få vite om denne hendelsen.⁹³

- **Nekter å fortelle om de internasjonale reaksjonene:** RCTVs nyhetsredaksjonen får inn store saker fra utlandet: Mexico anerkjenner ikke juntaen til Carmona, Frankrike vurderer å bryte alle diplomatiske bånd til Venezuela på grunn av militærkuppet. RCTVs ledelse nekter å slippe til denne informasjonen på lufta.

- **Nekter å vise demonstranter som støtter presidenten:** Nyhetsredaksjonen får vite at basen i Caracas hvor Chávez blir holdt omringes av demonstranter som krever presidenten tilbake og at Chávez forflyttes til en øy i det karibiske hav. RCTVs ledelse nekter redaksjonen å kjøre saken.

- **Sender tegnefilmer i stedet for nyheten om at regjeringen gjenvinner presidentpalasset:** Et av de mest avgjørende øyeblikkene er når regjeringen ved hjelp av presidentgarden tar tilbake kontroll over presidentpalasset og tar flere av kuppmakerne i arrest der, mens Carmona og generalene må flykte til forsvarsdepartementet. Nyhetssjefen vil fortelle befolkningen om disse hendesene, som kan avgjøre landets framtid, men blir overkjørt av ledelsen i RCTV. Marcel Graniers kanal viser i stedet tegnefilm og såpeoperaer. Nyhetssendingene forteller at Carmona-regjeringen har full kontroll over situasjonen.

Denne jernharde nyhetssensuren – under gjennomføringen av et brutalt militærkupp som ble fordømt ikke bare av Amnesty International men også av Det Hvite Hus under George W. Bush – er det Marcel Granier som står ansvarlig for. Det var disse handlingene som fikk seierherrene som feiret militærkuppet på TV om morgenen 12. april til å si «Takk, RCTV»⁹⁴, mens diktatorjuntaens forsvarsminister, viseadmiral Hector Ramirez Perez, uttalte om kuppet at «mediene var vårt store våpen».⁹⁵

⁹³ Dette utdypes i Nelson, s. 222.

⁹⁴ Som man kan se i dokumentaren «The Revolution Will not be Televised». Se film, 4:45, <http://vimeo.com/11150995>

⁹⁵ <http://www.uruu.org/11A/interpelaciones/HR4.htm>

#

Det er viktig å vite at det *ikke fantes* venezuelanske mediekanaler av betydning som rapporterte de nyhetene Granier undertrykte. Den ene offentlige TV-kanalen var stengt,⁹⁶ mens de store kommersielle nettverkene i hovedsak fulgte samme sensurlinje i samarbeid med kuppemakerne. Det var dermed ikke snakk om varierende «journalistiske vurderinger» som lå bak Graniers sensur, men et forsøk på å holde befolkningen i mørke – en «news blackout».⁹⁷

SAMARBEIDET MED DIKTATOR CARMONA

Videre er det dokumentert at denne politiske nyhetssensuren ikke var noe Granier fant på av rent journalistiske hensyn: Sensuren ble utøvd *etter avtale* med statskuppets diktator Pedro Carmona. Dette bevitnes av mannen Carmona utnevnte til helseminister, Rafael Arreaza. I følge med sin advokat avga han 27.9.2004 forklaring til en statlig etterforsker av kupphandlingene. Arreaza fortalte at han hadde vært til stede i presidentpalasset under et møte mellom diktatoren Carmona og eierne av landets private massemedier. Blant disse var Marcel Granier fra RCTV.

Arreaza ble spurt om deltakerne på dette møtet «laget noen informasjonspolitikk» Han svarte: «Ja. Å ikke kringkaste noen av hendelsene [protestene mot kuppet] til nærmere beskjed blir gitt».⁹⁸

Det er krevende å tolke dette vitnemålet – fra Carmonas egen minister – om til at Marcel Granier *ikke* var en støttespiller for diktatoren Carmona og kuppet mot Venezuelas demokratisk valgte president.

DET SAMME SOM THE NEW YORK TIMES?

Mens det er *disse* svært alvorlige handlingene som ligger til grunn for at vi omtaler Marcel Granier som kuppilhenger, forsøker Thor Halvorssen å spøke hele problemet vekk ved å påstå overfor norske lesere at RCTVs opptreden i prinsippet er det samme som «When *The New York Times* criticizes Barack Obama».⁹⁹ Med en slik oppfatning er det forståelig at Halvorssen finner det naturlig å invitere norske menneskerettighetsorganisasjoner til å delta i hyllesten av TV-sjef Marcel Granier som en av verdens fremste «Voices of Freedom».

Spørsmålet er om de ansvarlige ledelsene i disse organisasjonene deler Halvorssens oppfatning av Graniers rolle i 2002 – da hans RCTV ikke forsvarte Venezuelas demokrati, men tvert imot dro sin støtte til de antidemokratiske generalene så langt at kanalen innførte jernhard politisk sensur og opphevet alle journalistiske standarder for å undertrykke fakta og holde nede motstanden mot militærkuppet.

THOR HALVORSSSEN OG HRFS HOLDNING TIL MENNESKERETTIGHETENE

Dette kapitlet handler om hvordan Thor Halvorssen insisterer på å utelukke de sosiale og økonomiske menneskerettighetene fra sitt arbeid og hevder at FN «fremmer ondskap og sprer globalt kaos».

Thor Halvorssen framstiller sin private organisasjon Human Rights Foundation (HRF) som en samlende menneskerettighetsorganisasjon. Han hevder at «The definition of human rights I use is based on the founding ideals of the human rights movement». Det er uklart hvilken «movement» Halvorssen viser til her. Det kan ikke være menneskerettighetsorganisasjonen FN. For den innskrenkede definisjonen av menneskerettighetene HRF bygger på står i direkte motstrid til FN's syn (som også er rådende holdning i norske menneskerettighetsmiljøer).

⁹⁶ Reporters Without Borders: *Venezuela, Caught between an authoritarian president and intolerant media* (april 2003), s.4.

⁹⁷ Se Nelson, s. 216-218.

⁹⁸ Villegas.

⁹⁹ Thor Halvorssen's Response, s. 20.

HRF UTELUKKER DE SOSIALE OG ØKONOMISKE MENNESKERETTIGHETENE

HRF baserer hele sitt arbeid på en definisjon av menneskerettigheter som utelukker de sosiale og økonomiske rettighetene ved kun å fokusere på FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. FNs Menneskerettighetserklæring inkluderer sosiale og økonomiske rettigheter som retten enhver har til «en levestandard som er tilstrekkelig for hans og hans families helse og velvære», inkludert «mat, klær, bolig og helseomsorg og nødvendige sosiale ytelser», «rett til undervisning», «rett til å danne og gå inn i fagforeninger», retten til «rimelig begrensning av arbeidstiden» og enhver arbeidendes rett til «en rettferdig og god betaling som sikrer hans familie og ham selv en menneskeverdig tilværelse». Disse rettighetene er ikke med i HRFs definisjon av menneskerettighetene. Organisasjonen skriver på sine nettsider:

Our definition of human rights is based on the founding ideals of the human rights movement, those most purely represented in the International Covenant on Civil and Political Rights (1976). Although current debates about whether it is possible to define universal economic and cultural rights are useful and important, those debates tend to divide those who would otherwise be strong allies in the struggle for rights. Our definition of human rights sidesteps those debates, focusing instead on the essential ideals of freedom of self-determination and freedom from tyranny.¹⁰⁰

Dette holdningen er ikke å «sidestep» en debatt, som Halvorssen hevder, men et kontroversielt, høyreorientert standpunkt som går tvert imot erklærte syn. FNs Høykommissær for menneskerettigheter fastslår på sin nettside:

All human rights are indivisible, whether they are civil and political rights, such as the right to life, equality before the law and freedom of expression; economic, social and cultural rights, such as the rights to work, social security and education, or collective rights, such as the rights to development and self-determination, are indivisible, interrelated and interdependent.

Mens FN understreker Menneskerettighetenes udelelighet, ønsker Halvorssen å legge vekk de sosiale og økonomiske rettighetene i sitt arbeid. Dette til tross for at det til og med i FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, som Halvorssen sier HRF bygger på, fastslås «at det bare er mulig å nå fremtidsmålet med frie mennesker som nyter frihet fra frykt og nød dersom det blir skapt slike forhold at enhver kan nyte sine sivile og politiske rettigheter, såvel som sine økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter» (vår utheving).

HALVORSSENS PRINSIPPER I PRAKSIS: BOLIVIA

Det bør være unødvendig å påpeke at det er jordens fattige som har sterkest interesse av at de økonomiske og sosiale rettighetene – som retten til utdanning – blir anerkjent, mens de som har motarbeidet disse rettighetene oftere tilhører økonomiske eliter som kan sende barna sine til de fineste privatskolene i USA, Sveits og så videre. Videre må man anta at Thor Halvorssens innskrenkende definisjon av menneskerettighetene vil være særlig kontroversiell i regionen hvor HRF har sitt virkefelt («The Americas»). Etter århundrer av elitestyre med koloniale røtter og noen av verdens mest ekstreme økonomiske ulikheter, er økonomisk-sosiale rettigheter og urfolks rettigheter selvsagt sentrale kampsaker for mange menneskerettighetsorganisasjoner i Latin-Amerika. Thor Halvorssens arbeid for «menneskerettighetene» fremmer en innskrenkende definisjon som utelukker nettopp disse rettighetene.

I praktisk politikk kan dette bety å sette rike jordeieres «menneskerett» til sin eiendom over fattige, jordløse menneskers rett til å dyrke jord som jordherren lar ligge brakk. Argumentet ville være at omfordeling gjennom jordreform er brudd på menneskerettighetene, selv når det er snakk om å fordele jord ervervet gjennom slaveri og etnisk rensning til urfolksgrupper som ennå lever i dyp fattigdom. Nettopp dette synet hevder Thor Halvorssen i et brev der Human Rights Foundation advarer Evo Morales' regjering i Bolivia mot å gjennomføre en jordreform.¹⁰¹

Halvorssens anklage er at jordreform vil «vil bryte med eiernes rett til økonomisk utvikling» og viser til at «alle mennesker er fri til å disponere sine egne rikdommer og naturressurser slik de selv finner det mest passende». Intet sted i sitt brev drøfter han de menneskerettslige aspektene ved hvordan Bolivias koloniale jordeieroverklasse faktisk *tilegnet seg* «egne rikdommer og naturressurser»

I egenskap av menneskerettighetsforkjemper advarer Halvorssen Bolivias regjering mot «den diskriminerende behandlingen av private landeiere». Han advarer mot at jordreform kan bli farlig: «Det ville ikke være noen overraskelse om disse reformene fortsatte å være en kilde til ustabilitet

¹⁰⁰ <http://www.thehrf.org/mission.html>

¹⁰¹ <http://hrfbolivia.blogspot.com/2008/01/carta-evo-morales-presidente-de-bolivia.html>

#)

og vold i Boliva, ettersom mange av landets borgere har gitt uttrykk for at de ikke rolig vil akseptere dette overfallet på de sivile rettighetene deres».

Thor Halvorssen og hans private organisasjon har selvsagt full rett til å arbeide for en slik definisjon av menneskerettighetene som kommer til uttrykk her. Spørsmålet er om denne tilnærmingen deles av seriøse norske menneskerettsorganisasjoner som nå låner sin troverdighet til Halvorssens arbeid for å etablere Oslo Freedom Forum som «a global human rights platform».¹⁰² Det vil i så fall være oppsiktsvekkende.

FN: «CLUBHOUSE OF DICTATORS, THUGS AND TYRANTS»?

Den norske holdningen pleier å være mer på linje med FNs. Thor Halvorssens holdning til FN og menneskerettighetene er, som vi har sett, annerledes. Dette kommer også til uttrykk i filmen zU.N. MeŠ, der Halvorssen står oppført som «executive producer». Filmselskapet Halvorssen grunnla, Moving Pictures Institute, presenterer filmen slik:

The world today is as dangerous as it has ever been, and the need for international confederations is greater than ever. Yet the United Nations has abdicated its responsibility to foster peace and freedom, instead allowing dictators, thugs, and tyrants to tie its hands and dominate its agenda. This is the subject of U.N. Me, a shocking new feature-length documentary from MPI [...]uncovered how an organization created to ennoble mankind has been so ravaged by corruption that it actually enables evil and creates global chaos.¹⁰³

Ikke bare hevder Halvorssens film at FN «enables evil and creates global chaos», det legges også til at FN «has become the clubhouse of dictators, thugs, and tyrants».¹⁰⁴

Selv om det utvilsomt finnes mye å kritisere FN for, også alvorlige forhold, er den rådende norske holdningen at organisasjonen må forsvares mot ekstreme FN-hatere i USA. I så henseende er det vanskelig å se at Thor Halvorssen kan oppfattes som en politisk alliert for norske menneskerettighetsmiljøer.

¹⁰² Thor Halvorssen's Response, s. 3.

¹⁰³ <http://www.thempi.org/cgi-local/film.cgi?f=25>

¹⁰⁴ <http://www.unmemovie.com/story.html>

VEDLEGG:

ØVRIGE MOMENTER I «THOR HALVORSSENS RESPONSE»

I vedlegget vil vi ta for oss påstander Thor Halvorssen kommer med som ligger på siden av hovedsaken: spørsmålet om tilhengere av militærkupp ved Oslo Freedom Forum 2010. Det aller meste av notatet «Thor Halvorssen's Response» fokuserer på slike forhold langt unna hovedsaken. Flere av disse påstandene er direkte usanne og bør ikke stå uimotsagt. For ikke å bidra til avsporing av debatten, samler vi forhold på siden av hovedsaken i dette vedlegget.

1. Thor Halvorssen om «fraud» ved folkeavstemningen i 2004

I 2004 gikk Venezuelas folk til avstemning om hvorvidt den folkevalgte presidenten Hugo Chávez skulle få fortsatt tillitt. Denne adgangen til å tilbakekalle presidenttittelen midtveis i presidentperioden ble innført i landets grunnlov i 1999 på initiativ fra den da relativt ferske regjeringen Chávez. Hvis opposisjonen mot presidenten lykkes med å samle underskrifter fra mer enn 20 prosent av de stemmeberettigede, skal det holdes folkeavstemning over tillit eller mistillit til statslederen. Opposisjonen utnyttet denne adgangen, og velgerne bekreftet i 2004 tilliten til presidenten. Thor Halvorssen gir overfor sine norske lesere sin egen versjon av denne hendelsen:

The general impression was that Chavez would lose the referendum and would have to resign. Even Bill and Hillary Clinton's top pollster and political strategist company, Penn and Schoen, predicted that Chavez would lose by 20%. Instead, by some form of electoral magic, the results were the exact opposite and Chavez won by that amount. Most people suspected foul play.¹⁰⁵

Videre skriver Thor Halvorssen at «Many people suspected the results were fraudulent» (men unnlater å nevne meningsmålinger som pekte mot seier for president Chávez).

Halvorssen har rett i at det i etterkant av folkeavstemningen kom utspill fra den venezuelanske opposisjonen om valgjuks. Det ble blant annet hevdet at stemmeautomatene benyttet under valget var forhåndsprogrammert av Chávez-tilhengere. Halvorssen selv fremmet beskyldninger i *The Wall Street Journal*, om at Chávez «did everything [...] to fix the results in his favor».¹⁰⁶

Folkeavstemningen i 2004 ble imidlertid overvåket av internasjonale observatører. Blant disse var det anerkjente menneskerettighetscenteret i USA, Cartersenteret, etablert av USAs tidligere president Jimmy Carter og hans kone Rosalynn i 1982. Cartersenteret er anerkjent for sitt arbeid med valgovervåking i over 70 land¹⁰⁷ og har fulgt den politiske utviklingen i Venezuela siden Chávez ble valgt første gang. Sammen med representanter fra Organisasjonen for Amerikanske Stater (OAS) ble Cartersenteret invitert av det nasjonale valgrådet (CNE) i Venezuela som offisielle valgobservatører ved folkeavstemningen i 2004.

På bakgrunn av opposisjonens påstander om valgjuks gjennomførte Cartersenteret en grundig undersøkelse av voteringsmaskinene i etterkant av valget. Resultat:

Carter Center technical experts, in consultation with OAS technical experts, investigated the allegations presented to the mission in writing by the Coordinadora Democrática. The Center also consulted the conclusions of other independent statisticians who investigated additional reports from Venezuelan academics about similar mathematical patterns. These patterns were not found to provide a basis to assert fraud.

[...] the voting machines did accurately reflect the intent of the voters, as evidenced by a recount of the paper ballots in a sample of machines.¹⁰⁸

Samtlige undersøkelser fra de offisielle valgobservatørene avviste beskyldningene om valgjuks. Cartersenteret kom med følgende konklusjon fra folkeavstemningen i 2004: «It is the Center's finding that the official results reflect the will of the Venezuelan electorate as expressed on Aug.

¹⁰⁵ Thor Halvorssen's Response, s. 6.

¹⁰⁶ <http://courses.wcupa.edu/rbove/eco343/040Compecon/LatinAmerica/Venezuela/040819bullies.txt>

¹⁰⁷ <http://www.cartercenter.org/about/index.html>

¹⁰⁸ Cartersenteret 2004, *Observing the Venezuela Presidential Recall Referendum*, s. 22.

§!

15, 2004.»¹⁰⁹ OAS publiserte en rapport like etter valget, hvor organisasjonen stilte seg bak gyldigheten av folkeavstemningen¹¹⁰. Også USAs administrasjon under George W. Bush gikk god for resultatet av folkeavstemningen i Venezuela. Talsmann for det amerikanske utenriksdepartementet, Adam Ereli, uttalte: «In our view, the results of that audit are consistent with the results announced by the (Venezuelan) National Electoral Council».¹¹¹

Likevel gjentar Halvorssen i 2010 overfor norske journalister og samarbeidspartnere fortsatt henvisningene til valgfusk og «foul play». Dette bør mottakerne av Halvorssens notat ta alvorlig. Ikke bare fordi det sier noe om hans troverdighet som sannhetsvitne fra Venezuela, men også fordi de gjentatte henvisningene til valgjukk ved folkeavstemningen impliserer at Venezuelas president egentlig ikke er legitimt valgt.

Å fremme en slik påstand – i strid med hva OAS, Cartersenteret og USA rapporterer – er en relativt ekstrem form for politisk propaganda. Den blir forhåpentlig mer og mer isolert også i Venezuela. Innen opposisjonen der har mange oppsummert anklagene mot valgmyndigheten CNE i 2004 som et feiltrinn. En av Chávez-regjeringens hardeste kritikere, Teodoro Petkoff (planleggingsminister under den konservative presidenten Rafael Caldera og eier av den svært Chávez-kritiske avisen *Tal Cual*) uttalte i Chicago i 2008 at «anklagen om elektronisk valgfusk er en fantasi». Han la til at det automatiserte stemmesystemet som nå brukes i Venezuela er sikrere enn det som eksisterer for eksempel i USA.¹¹² Mens opposisjonspartiene nå bruker det samme CNE til å avvikle sine egne primærvalg,¹¹³ holder Thor Halvorssen overfor norske lesere uanfektet fast på mistanken om «foul play».

2. Feil om Armando Valladares dikatormedalje?

I notatet «Heroes of Human Rights': Tilhengere av militærkupp ved Oslo Freedom Forum 2010» påpekte Manifest Analyse at også Armando Valladares – en av forumets «Heroes of Human Rights» – er tilhenger av et nyere militærkupp mot en folkevalgt leder i Latin-Amerika, Honduras' president Manuel Zelaya. Thor Halvorssen benekter ikke dette i sitt notat, og vi trenger derfor ikke si stort mer om saken her.

Vi må likevel rette opp en feil Thor Halvorssen bringer til torgs i sitt notat: «Manifest and Thomas Ergo have written that Roberto Michelletti of Honduras has given Valladares a medal. This is untrue. Valladares received an award from the foreign ministry of Honduras, not from the coup president.»¹¹⁴

At Halvorssen velger å bruke sitt notat til dette poenget – som om det gjør noen politisk forskjell om kuppregjeringens hedersmedalje utdeles av det ene departement eller det andre – kan vi vanskelig legge oss opp i. Imidlertid har Manifest Analyse *aldri skrevet* det Halvorssen korrigerer.

Vi skrev følgende: «Kuppmakerne har takket Valladares for støtten. Micheletti-regimet tildelte ham ordenen «José Cecilio del Valle» i kommandørs grad ...»¹¹⁵ Her står det altså «Micheletti-regimet», og der inngår, formoder vi, også regjeringen Michelettis utenriksminister.

3. Kan Thor Halvorssen omtales som høyreorientert?

I sitt notat protesterer Thor Halvorssen mot å omtales som høyreorientert: «Manifest says I am a «right-wing» film producer.»¹¹⁶ Det stemmer at forfatterne bak Manifest Analyses notat om Oslo Freedom Forum i Klassekampen 12.5.2010 omtaler Halvorssen som «høyreorientert filmskaper». Dette var imidlertid en opplysning vi hentet fra Dagens Næringslivs portrett med Halvorssen fra 2008, der Halvorssen ble beskrevet som «en slags høyresidens Michael Moore som angriper miljøbevegelsen og den politiske venstresiden».¹¹⁷ Hvis Halvorssen vil protestere på dette, er næringslivsavisen som portretterte ham rette adresse for henvendelsen. Eventuelt *The New York Times*, som skriver at Thor Halvorssen «is a conservative».¹¹⁸

¹⁰⁹ Cartersenteret 2004, *Observing the Venezuela Presidential Recall Referendum*, s. 14.

¹¹⁰ OAS 2004, *Resultados del Referendum Revocatorio Presidencial Celebrado en Venezuela el 15 de Agosto de 2004*

<http://www.oas.org/consejo/sp/resoluciones/res869.asp>

¹¹¹ <http://english.pravda.ru/world/americas/25-08-2004/6685-chavez-0>

¹¹² <http://www.aporrea.org/oposicion/n122885.html>

¹¹³ <http://www.elimpulso.com/pages/vernoticia.aspx?id=101211>

¹¹⁴ Thor Halvorssen's Response, s. 18.

¹¹⁵ Manifest Analyse: «Heroes of Human Rights?», s. 6.

¹¹⁶ Thor Halvorssen's Response, s. 11.

¹¹⁷ DN, 29.3.2008.

¹¹⁸ <http://www.nytimes.com/2007/08/19/movies/19stra.html?fta=y&pagewanted=all>

Selv om velrenommerte aviser finner det naturlig å omtale Halvorssen som tilhørende høyresiden, velger han å gjøre et betydelig poeng ut av Manifest Analyse gir uttrykk for samme oppfatning:

And, what is “right-wing?” It is a term used to catalogue people and brand them. Like «racist» or «Stalinist» or «bigot» or «Fascist» or «coconut»? An individual's life, their beliefs, and their work cannot be reduced to a simple term. It may work for those who want to shut down debate.¹¹⁹

Vi tror ikke det er vanlig i norsk politisk debatt å assosiere på denne måten til ordet «høyreorientert». Imidlertid er trolig formålet med den siterte utlegningen å få avsenderen til å framstå som sakligheten selv, mens andre bare er ut etter å stemple meningsmotstandere for å «shut down debate». Bildet blir kanskje mer nyansert hvis man husker at Thor Halvorssen og hele Oslo Freedom Forums norske og amerikanske stab avviste *enhver* invitasjon til debatt (fra to NRK-redaksjoner og P4) om Manifest Analyses kritiske notat. Da Halvorssen endelig tok ordet i *Dagbladet*, uttalte han følgende:

Jeg spiller ikke spill. Dette er en svært seriøs konferanse for voksne mennesker. Dette er ikke en barnslig lek for en washed-up ex-youth-communist som er ute etter å sabotere.¹²⁰

Da Universitetet i Oslo inviterte den amerikanske økonomen Mark Weisbrot til et faglig seminar om fattigdomsreduksjon og vekst i Venezuela i april, ga Weisbrot også noen kritiske kommentarer om Thor Halvorssens Human Rights Foundation til *Dagbladet*. Halvorssens svar til Weisbrot, som er manusforfatter for Oliver Stones nye film om Venezuela (*South of the Border*), var som følger: «I mine øyne er Weisbrot en betalt pr-agent som opptrer på vegne av sin oppdragsgiver, president Hugo Chavez, skriver Halvorssen i en e-post til *Dagbladet*»¹²¹

I lys av hans egen iherdige stemping av meningsmotstandere, kan det virke noe inkonsistent av Halvorssen å dele ut rødt kort på grunn av betegnelsen «right-wing film producer». Beskyldningene mot Weisbrot ble besvart av Benedicte Bull (Norsk nettverk for Latinamerikaforskning/SUM, UiO) og Henrik Wiig (NIBR), som hadde invitert økonomen til Norge.

At dette skal være et PR-fremstøt for den Venezuelanske regjeringen har altså overhodet ikke noe holdepunkt i virkeligheten. [...] Vårt ønske var å skape et rom for en balansert, veldokumentert debatt om utviklingen i Venezuela. Det siktemålet ser det ikke ut til at vi deler med Oslo Freedom Forums Thor Halvorssen.¹²²

Heller ikke innen opposisjonen mot Chávez i Venezuela oppfattes nødvendigvis Thor Halvorssens holdninger som representative. I det nevnte seminaret var Weisbrots motpart den markerte Chávez-kritikeren Ricardo Villasmil, økonom ved det private Universidad Católica Andrés Bello i Caracas. Da dette seminaret fant sted samtidig med Oslo Freedom Forum 2010, fikk Villasmil se Thor Halvorssen i aksjon og reagerte mot det han oppfattet som ytterliggående holdninger.

Dette bekrefter Ricardo Villasmil i en epost til Manifest Analyse. Han skriver at «Jeg er svært uenig med Chávez-regimet, dets politiske ideologi og måten det utøver sin makt på», men legger til at «jeg er også uenig med den konservative høyresidens radikale visjoner». Fra Venezuela er ikke Villasmil kjent med Human Rights Foundations innsats, så han bygger sin oppfatning på hva han fikk presentert ved Oslo Freedom Forum: «Der var første gang jeg hørte om HRF, og jeg ble presentert for Thor Halvorssen. Han gav inntrykk av å være en svært radikal person. Jeg likte ikke stemningen noe særlig,» skriver Villasmil om arrangementet. Vi presenterer ikke Villasmil som sannhetsvitne, men tar med hans betraktninger fordi de – framsatt av en iherdig Chávez-kritiker – illustrerer at Thor Halvorssens holdninger kan regnes som ytterliggående også innen den demokratiske opposisjonen i Venezuela. Det kan være stor avstand mellom å kjempe mot Hugo Chávez og å støtte Thor Halvorssen og hans prosjekt.

Det er for øvrig selvsagt ikke noe suspekt ved å være høyreorientert. Det er en helt legitim posisjon, og det burde ikke være nødvendig for Thor Halvorssen å tildekke overfor sine målgrupper i Norge at hans politiske holdning er høyreorientert.

¹¹⁹ Thor Halvorssen's Response, s. 11.

¹²⁰ <http://www.dagbladet.no/2010/04/27/nyheter/menneskerettigheter/debatt/11460715/>

¹²¹ http://www.dagbladet.no/2010/05/06/kultur/debatt/debattinnlegg/oslo_freedom_forum/11587204/

¹²² http://www.dagbladet.no/2010/05/06/kultur/debatt/debattinnlegg/oslo_freedom_forum/11587204/

4. Kan Thor Halvorssen senior omtales som høyreorientert?

Manifest Analyses notat «Heroes of Human Rights ...» inkluderte et par elementer av historisk og sosial kontekst, så som at Thor Halvorssen perspektiv kan preges av hans tilhørighet til en av Venezuelas aller rikeste og mektigste slekter (morens familie, Mendoza). Thor Halvorssen søker å gjøre historisk og sosial kontekst til noe uforståelig:

For reasons unknown to me, Manifest has a strong interest in my family – their investigation goes back more than 250 years into my background to a time when Norway was under Danish rule.¹²³

Denne angivelige «investigation» begrenser seg til Wikipedia og noen avisartikler, men det er selvsagt legitimt å spørre: Er egentlig historie og slekt relevant? I Latin-Amerika er dette uten tvil relevant. Rike og mektige *familier* og *slekter* (av europeisk bakgrunn) er tunge maktfaktorer på kontinentet. Og én slik faktor er Thor Halvorssens venezuelanske slekt, som inkluderer både politisk mektige aktører (som hans fetter Leopoldo López Mendoza) og en av landets aller rikeste menn: Lorenzo Mendoza figurerer på Forbes' liste over verdens rikeste mennesker og har de siste årene fått sin formue anslått til mellom 21 milliarder og 28 milliarder kroner av Forbes.¹²⁴

Når vi nevner den historiske og sosiale konteksten, er det ikke for å trekke noe som helst fra på Thor Halvorssens menigsberetning, som selvsagt er like stor om hans familie er rik eller fattig, men fordi motsetninger mellom Venezuelas mange fattige og en mektig elite som er vant til å styre landet åpenbart er en del av bakteppet for striden rundt president Chávez som Halvorssen deltar i og som også ligger til grunn for hovedsaken i Manifest Analyses notat – militærkuppet mot den folkevalgte presidenten i 2002.

Dette handler på ingen måte om *personlige* forhold, som ikke har noen plass i en slik debatt, men om den relevante *historiske og sosiale konteksten* for de politiske motsetningene som kom til uttrykk i militærkuppet. Rike og mektige grupper ønsker ofte å unngå fokus på sin maktutøvelse. En vanlig debatteknikk er å anklage alle framstillinger som nevner rike slekters makt for å være en slags utidig grafsing i «private» forhold. Argumentet vinner sympati på grunn av *formlikheten* med argumenter for vern om privatlivets fred. Men Mendoza-slektenes økonomiske og politiske makt er åpenbart et legitimt tema for samfunnsanalyse og åpen diskusjon og har selvsagt ingenting til felles med krenkelse av privatlivets fred eller graving i rent personlige forhold. Å late som det ene er det samme som det andre, er vanligvis et forsøk på å «shut down debate».

Men i etterpåklokskapens lys, ser det likevel uklokt ut å nevne noen elementer fra den historiske og sosiale konteksten i Manifest Analyses første notat. Dette viste seg nemlig å gi Thor Halvorssen en rekke anledninger til å bruke sitt notat til mindre vesentlige detaljer som dreier leserens oppmerksomhet i retning alt annet enn hovedspørsmålet: Hyllet Oslo Freedom Forum 2010 tilhengere av militærkupp?

En av de mange detaljene Thor Halvorssen leder leseren til, er at Manifest Analyses notat konstaterte at hans far, Thor Halvorssen Hellum, «engasjerte seg på ytre høyre fløy». Halvorssen protesterer. Han anfører om sin far at «his *only* government service was as employee under the socialist-left government of Carlos Andres Perez». Hvis det ikke stemmer at Halvorssen Hellum var engasjert på ytre høyre fløy, vil vi selvsagt beklage den beskrivelsen. Den kan tenkes å hvile på en misforståelse: Hva som kalles «ytte høyre» trenger jo ikke være det samme i Latin-Amerika som i Nord-Europa. Men med «engasjerte seg på ytre høyre fløy» siktet vi altså i dette tilfellet til historien som framgikk i Dagens Næringslivs portrett av Thor Halvorssen junior. Der skriver avisen om hans far, Thor: «Den norske statsborgeren jobbet med CIA og støttet blant annet Contras i kampen mot sandinistene. Thor Halvorssen junior husker ennå hvordan hjemmet i Venezuela var fullt av nicaraguanske antisandinister som holdt møter.»¹²⁵

Contras var en ekstrem høyremilits som førte væpnet kamp mot Nicaraguas regjering, ledet av den folkevalgte presidenten Daniel Ortega. Contras' terror bidro til at rundt 100.000 mennesker mistet livet. Metodene til Contras var så ekstreme at Kongressen i Washington forbød amerikansk finansiering til Contras (noe CIA forsøkte å omgå, med den velkjente Iran-Contras-skandalen som resultat). Dette er grunnlaget for at vi skrev at Halvorssen Hellom engasjerte seg på ytre høyre fløy. For i norsk sammenheng, vil det være vanlig å anse Contras som «ytte høyre». Vi har samtidig respekt for at dette kan oppfattes annerledes i andre land.

Videre anfører Halvorssen om sin far at «his *only* government service was as employee under the socialist-left government of Carlos Andres Perez». Det er mulig at noen oppfatter tidligere

¹²³ Thor Halvorssen's Response, s. 8.

¹²⁴ http://www.forbes.com/lists/2010/10/billionaires-2010_Lorenzo-Mendoza-family_5O50.html

¹²⁵ DN, 29.3.2008.

president Pérez som «socialist left». Det venezuelanere flest husker Pérez for, er imidlertid hvordan han som president i februar 1989 sto ansvarlig for regjeringens brutale undertrykkelse av protestdemonstrasjonene der tusenvis av hovedsakelig fattige innbyggere gikk ut i gatene mot regjeringens økonomiske sjokkreform, som ble kritisert for privatisering, velferdskutt og prisøkninger. Pérez talte til folket fra TV-skjermen: «Forsamlingsfriheten, demonstrasjonsfriheten og ytringsfriheten er suspendert». Han satte hæren inn mot sivilbefolkningen, som ble massakrert.¹²⁶ Menneskerettighetsorganisasjoner anslår antall drepte til over 500, noen sier 3000.¹²⁷ Pérez-regjeringen vedgikk 276 drepte, alle sivile. Et ukjent antall drepte ble imidlertid dumpet i massegraver. Ingen ble stilt for retten. I Norge er det ikke vanlig å betrakte en slik statsleder som «socialist-left».

Det er sant (og velkjent) som Halvorssen påpeker at hans far i rollen som narkotikajeger gjorde avsløringer som rammet president Pérez. Men det hører med til historien at Halvorssen senior og eks-presidenten, som nå begge bor i Miami, i NRK-dokumentaren Folk i farta (2009) framsto som to gamle venner som skålte i vin hjemme hos den aldrende Pérez. Det er verdt å merke seg at denne hjertelige sammenkomsten fant sted etter at Pérez i 2004 sjokkerte mange landsmenn med et intervju i avisen *El Nacional* (i forkant av folkeavstemningen om hvorvidt president Chávez fortsatt skulle sitte som folkevalgt statsleder). Pérez' uttalelse var at «Chávez må dø som en hund». Videre forsikret Pérez at «Jeg jobber for å styrte Chávez». Han oppildnet sine landsmenn med at «den voldelige måten vil gjøre det mulig å fjerne Chávez».¹²⁸ Etter at Chávez likevel vant fornyet tillit gjennom folkeavstemningen, bekreftet Pérez på ny at han faktisk hadde uttalt at presidenten måtte «dø som en hund», før han la til at «nå kommer den voldelige kampen»,¹²⁹ noe som heldigvis ikke skjedde. I norsk sammenheng er det uvanlig å omtale en slik politiker som «socialist-left», men vi ser at dette kan være annerledes i andre land. Hvis det er helt feil å omtale Thor Halvorssen senior som engasjert på høyresiden, beklager vi feilen, men håper å ha gitt en relevant forklaring på hvordan den kunne oppstå.

5. Uriktige påstander om Freedom House?

Freedom House er en amerikansk påvirkningsorganisasjon, som blant annet er kjent for sin helhjertede støtte til USAs folkerettsstridige bombing og invasjon av Irak i 2003. Freedom House står oppført på Oslo Freedom Forums nettsted som en av forumets «supporters», under overskriften «Endorsed by» (sammen med bl.a. Nobels fredssenter).

Thor Halvorssen hevder i sitt notat: «Manifest states, in both of their reports, that Oslo Freedom Forum received funding from Freedom House. [...] But not one krone has been received from Freedom House by the Oslo Freedom Forum.»¹³⁰

Dette er et eksempel på de mange detaljene Halvorssen anfører i sitt forsøk på å trekke leserens oppmerksomhet vekk fra hovedsaken. Ved dette punktet, som ved mange andre, har han ikke sitert hvilken påstand det er han mener å tilbakevise. Han regner med leserens tillit. Og den tillitsfulle leser vil nok tenke at det er useriøst av Manifest Analyse å komme med slike opplysninger som faktisk ikke stemmer.

Men Halvorssen misbruker leserens tillit. For *ikke noe sted* i noe notat (eller «rapport», som Halvorssen skriver) eller noe innlegg fra Manifest Analyse har vi skrevet at Oslo Freedom Forum mottar finansiering fra Freedom House. Det vi skriver er følgende: «Freedom House er blant de amerikanske aktørene som støtter opp om Oslo Freedom Forum.»¹³¹ Setningen viser til det faktum at Oslo Freedom Forum selv framhever Freedom House som en av sine «supporters» etter å ha mottatt «endorsement» fra Freedom House. Men den sier ingenting om finansiering.

Manifest Analyse har *aldri* fremmet noen påstand om at Freedom House finansierer Oslo Freedom Forum. Dette er en påstand Halvorssen har funnet opp selv.

6. Halvorssens påstander om «motiver»

I stedet for i det hele tatt å åpne for diskusjon om de vanskelige spørsmålene som kan reises når aktører som svært mange mener var delaktige i et antidemokratisk militærkupp hylles som «Heroes of Human Rights», velger Thor Halvorssen i sitt notat å gjøre dette til et spørsmål om

¹²⁶ NTB 28.02.1989

¹²⁷ Reuters 29.09.2009 (<http://www.reuters.com/article/idUSN21321293>) og BBC 18.07.2009 (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/8157088.stm>)

¹²⁸ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/3559668.stm>

¹²⁹ <http://archivo.abc.com.py/2004-08-23/articulos/129579/perez-insiste-en-la-violencia-contra-chavez>

¹³⁰ Thor Halvorssen's Response, s. 15.

¹³¹ Manifest Analyse: «Heroes of Human Rights?», s 10.

hans person og om kritikernes motiver. Denne avsporingen har Manifest Analyse ikke noe ønske om å følge opp. Men vi vil kommentere Halvorssens påstand om «motiver».

«I did not know their motivations,» skriver han om Manifest Analyse, «until one of their writers, Eirik Vold, revealed that he and his colleagues are committed to the weakening of the Oslo Freedom Forum as a serious global Norwegian event about human rights». Den implisitte påstanden er trolig å forstå slik at Manifest Analyses første notat egentlig ikke er engasjert i spørsmålet om militærkupptilhengere, men bare vil finne på ett eller annet negativt å si om Oslo Freedom Forum. Dette er et av uttallige forsøk fra Halvorssen fra å lede leserens oppmerksomhet vekk fra hovedsaken. Som bevis for påstanden om «motivations», gjengir Halvorssen en kommentar fra Eirik Vold (medforfatter av notatet) på journalist Shabana Rehman Gaarders Facebookside, der man diskuterte Oslo Freedom Forums framtid etter de mange medieoppslagene om angivelig tilknytning til kupptilhengere fra Latin-Amerika. Sitatet lyder:

tviler på at Freedom Forum har kommet for å bli. Det blir i så fall sannsynligvis i en redusert form, uten støtte fra anstendige og anerkjente menneskerettighetsorganisasjoner og andre institusjoner.¹³²

Den oppmerksomme leser vil se at sitatet på ingen måte beviser det som Halvorssen påstår. Det Vold skriver her, er hva han *tror*. Som er at det vil bli vanskelig for Oslo Freedom Forum å rekruttere bred støtte blant norske menneskerettighetsorganisasjoner etter at det er kommet fram hvordan forumet hyller som frihetshelter aktører som støtter militærkupp mot folkevalgte myndigheter. Dette blant annet på grunnlag av Nobelsenterets direktør Bente Erichsens konstatering i Dagbladet av at det er «problematisk» at OFF «renvasker» folk som López og Granier ved måten de framstilles på, og at dette «svækker» arrangementet.¹³³

Halvorssen står selvsagt fritt til å tro annerledes om OFFs framtid. Men han kan ikke av den grunn få ovenstående sitat til å si noe helt annet enn hva det faktisk sier. Det er en velkjent debatteknikk å fremme en påstand og så anføre ett «bevis» som, hvis man ikke leser hastig, viser seg å slett ikke være noe bevis. At teknikken er velkjent, gjør den imidlertid ikke mer redelig overfor leserne.

7. Om Pat Robertson og «assassinate Chávez»

I et innlegg i Klassekampen 12.5.2010 nevner Marsdal og Vold en episode fra den amerikanske predikanten Pat Robertsons TV-show, der Halvorssen opptrådte. Robertson var i hardt vær etter å ha tatt til orde for at USA burde avlive Venezuelas folkevalgte president Hugo Chávez:

You know, I don't know about this doctrine of assassination, but if he thinks we're trying to assassinate him, I think that we really ought to go ahead and do it. It's a whole lot cheaper than starting a war. And I don't think any oil shipments will stop. [...] We have the ability to take him out, and I think the time has come that we exercise that ability.

Vår kritikk av Halvorssen i denne forbindelsen, er at han under stormen dette skapte mot Robertson deltok i dennes TV-show og, slik vi tolker det, *dempet* kritikken ved å påstå at Robertson var feiltolket («misinterpreted»). Vi skrev: «To dager senere opptrådte Halvorssen Mendoza som Robertsons gjest (ja, i USA opptrer han i slike sammenhenger) Xforsvarte C`SVæd`Ld`^`YR`^`V`eVgr`Wæ` \VæZ`

Om dette skriver Halvorssen i sitt notat:

... in the television clip I say I am against the assassination of Hugo Chávez. But, in his report, why does Magnus Marsdal write the opposite? [...] Manifest has suggested I have murder in my heart and in my mind when, in fact, I was defending Chávez against Pat Robertson's suggestion that he should be killed.¹³⁴

Dette bygger i beste fall på en misforståelse. Verken Marsdal eller Manifest Analyse har noen sinne påstått at Thor Halvorssen har tatt til orde for å drepe noen, ei heller at han har «drap i sitt hjerte». Som leserne selv kan forvise seg om,¹³⁵ skrev Marsdal og Vold *ikke* i artikkelen «Bak Freedom Forums fasade» at Halvorssen forsvarte bruken av begrepet «assassinate» (han gjorde det motsatte) og det er å beklage hvis noen har misforstått setningen dit hen. Hva uttrykket «forsvarte Robertson» viser til, er Halvorssens påstand om at Robertson var «misforstått». Det er

¹³² Gjengitt i Thor Halvorssen's Response, s. 4.

¹³³ <http://www.dagbladet.no/2010/04/26/nyheter/menneskerettigheter/ytringsfrihet/konferanse/11452857/>

¹³⁴ Thor Halvorssen's Response, s. 12.

¹³⁵ http://manifestanalyse.no/-/page/show/5263_bak-freedom-forums-fasade

et utsagn som synes å indikere at kritikken Robertson møtte for sin uhyrlige oppfordring til drap var overdrevet (han var jo «misforstått»).

Like fullt: Det må beklages hvis uttrykket «forsvarte Halvorssen» ble misforstått. Teksten burde vært klarere på dette punktet, for å unngå feiltolkning. Men vi tror mange vil se det problematiske i Halvorssens opptreden på Robertsons TV-program. Han må gjerne forklare sine norske lesere *hvilken del av setningen «if he thinks we're trying to assassinate him, I think that we really ought to go ahead and do it» han mener ble misforstått.*¹³⁶

8. Om HRFs tidligere talsperson Aleksander Boyd

I vårt første notat nevnte vi at det er framkommet sterk og rettmessig kritikk mot en tidligere ansatt i Thor Halvorssens organisasjon Human Rights Foundation, Aleksander Boyd, som var HRFs organisasjonens talsmann i Storbritannia i 2008 og deler av 2009:

HRFs representant i Storbritannia, Aleksander Boyd, har blitt kritisert for å ta til orde for å styrte Venezuelas folkevalgte president med vold. Blant formuleringene som har vakt oppsikt, er disse: «I wish I could fly over Caracas slums throwing the dead bodies of the criminals that have destroyed my country». «Advocating for violence yes I have mentioned in many occasions that in my view that is the only solution left for dealing with Chávez.»¹³⁷

Det var en kommentar i avisa *The Guardian* som satte offentlighetens lys på Boyds grove voldsromantisering, noe som førte til at Boyd klaget *The Guardian* inn for den britiske presseklagenemnda. Klagen ble avvist.¹³⁸

I sitt notat bekrefter Halvorssen at Boyd var ansatt i HRF og at «We knew of his comments before we hired Boyd and asked him about these comments». Halvorssen mener «he expressed himself in an inappropriate manner,» men viser til at Boyd har beklaget dette skriftlig på en nettside, før han legger til: «And I am sure that the readers of this text have often regretted things they have said or thought.»¹³⁹ Det siste er sikkert sant, men vi tviler på at mange av Halvorssens lesere har skrevet på Aleksander Boyds aggresjonsnivå.

Ifølge Halvorssen er uttalelsene til hans tidligere talsperson så irrelevante i denne sammenhengen at de kun beviser at Manifest Analyse ikke har noen substansiell kritikk å anføre, «desperately grasping at straws,» som han kaller det.¹⁴¹ Det er sant at Boyd-historien befinner seg på siden av hovedsaken (det er trolig derfor Halvorssen bruker plass på den i sitt notat), så la oss her forklare hvorfor vi likevel anså Aleksander Boyds uhyrlige utsagn som relevante: Vi synes ansettelsen av Boyd er interessant i forhold til HRFs troverdighet som en seriøs menneskerettighetsorganisasjon.

Bør Thor Halvorssen, som HRFs leder, ansette som talsperson en mann han vet har skrevet offentlig om hvordan han drømmer om å torturere og myrde sine politiske motstandere? Med utgangspunkt i norske forhold, er det vanskelig å se for seg at en menneskerettighetsorganisasjon ville ansatt en slik person.

9. Faktiske feil fra Manifest Analyse og fra Eirik Vold på Facebook

En rekke anklager Thor Halvorssen framsetter mot Manifest Analyses bidrag i debatten er uvederheftige. Dette gjelder, som vi har sett, den ikke-eksisterende påstanden om finansiering fra Freedom House, Valladares' medalje fra kuppetregimet i Honduras, den angivelige anklagen om at «I have murder in my heart and in my mind» og det angivelige sitat-beviset for Manifest Analyses «motivations». Men det finnes også faktiske feil, som vi må beklage.

Den første gjelder pengesummen som var involvert i korrupsjonssaken der Leopoldo López mor – Antonieta Mendoza – som en av lederne i statsoljeselskapet PDVSA var med på å bevilge støtte til organisasjonen Primero Justicia, der Leopoldo López satt i styret. Denne bevilgningen var ulovlig etter PDVSA's reglement, som «forbids donations to employees or relatives of employees,»

¹³⁶ Leserne kan selv se dette utsagnet her: <http://mediamatters.org/mmtv/200508240005> og gjøre seg opp en mening.

¹³⁷ http://manifestanalyse.no/-/page/show/4086_publicasjoner

¹³⁸ <http://infovenezuela.org/guardian-press-complaints-commission-240709.pdf>

¹³⁹ Thor Halvorssen's Response, s. 15.

* Her er et av de nevnte sitatene i mer fullstendig versjon: «I wish I was the Khan an order my hordes to capture them and pour melted silver into their eyes ... I wish I could decapitate in public plazas Lina Ron and Diosdado Cabello [to venezuelanske politikere]. I wish I could torture for the rest of his remaining existence Vice President Jose Vicente Rangel ... I wish I could fly over Caracas slums throwing the dead bodies of the criminals that have destroyed my country ... Only barbaric practices will neutralize them, much the same way the Khan did. I wish I was him.»

¹⁴¹ Thor Halvorssen's Response, s. 16.

S'

ifølge Wikipedia.¹⁴² Da dette ble nevnt i Marsdal/Vold sitt bidrag i Klassekampen 12.5.2010, var det som illustrasjon av López' sin bakgrunn fra «petrokratiet», det vil si den gamle PDVSA-eliten som mange i Venezuela mener misbrukte landets oljeinntekter til å berike seg selv og fremme en snever agenda i stedet for samfunnets beste. Summen som ble bevilget var på 60 millioner venezuelanske bolívaes. I vår artikkel var dette regnet om til 2,5 millioner dollar. Dette er, som Halvorssen påpeker, altfor høyt dollar-tall. Det riktige skal være rundt 40.000 dollar, skriver Halvorssen.

Vi har forsøkt å ta rede på hvordan tallet 2,5 millioner dollar kom inn i den nevnte avisartikkelen, og finner ingen annen forklaring enn at forfatterne må ha gjort en grov bom ved omregning mellom valutaene bolívaes og dollar. Denne regnefeilen må tilskrives Marsdal. Vi vil på Marsdals vegne si at han legger seg flat for kritikken og takker for at feilen ble rettet opp. Det hører for øvrig med til historien at Leopoldo López *selv* i en høring opplyste at Primero Justicia fikk noe mer enn de 40.000 dollar Halvorssen opplyser, nemlig 196.674 dollar i 1995 og 1996.¹⁴³

Den andre feilen gjelder Pat Robertsons TV-show. Også her har Halvorssens blikk for detaljer funnet noe å gjøre leseren oppmerksom på. På Facebook-veggen til Shabana Rehman Gaarder har nemlig Eirik Vold skrevet «Og så fortsatte han [Halvorssen] å frekventere programmet til Robertson som også har sagt at jordskjelvet på Haiti var guds straff mot slavene på Haiti fordi de gjorde en pakt med djevelen da de frigjorde seg fra de franske slaveeierne». «This is also false,» skriver Halvorssen i sitt notat: «I have never again been a guest on Pat Robertson's show.» På dette punktet har Halvorssen rett. Riktig nok har ingen utgivelse fra Manifest Analyse noen gang publisert denne feilen, den er heller ikke relevant for ett eneste argument Manifest Analyse har fremmet vedrørende Oslo Freedom Forum, men det er like fullt et faktum at Eirik Vold i en løpende debatt på Facebook-veggen til Rehman Gaarder har nevnt at Halvorssen fortsatte å «frekventere» TV-showet til Robertson. Dette var aldri noe viktig poeng, heller ikke i Facebook-diskusjonen der det ble nevnt, men like fullt en feil som vi på vegne av Vold herved beklager.

Vi håper Halvorssen aksepterer vår beklagelse for disse to feilene vedrørende størrelsen på pengesummen i en korrupsjonssak og antall opptredener på et TV-program. Hvorvidt disse to feilene er slik at Manifest Analyses notat fra april fortjener Halvorssens mange anklager – «several documented instances of fabrication», «behavior that is unethical for journalist», «serious breach of journalistic ethics» osv. – må være opp til leserne å vurdere.

Trolig ville både Halvorssen og Oslo Freedom Forum vært tjent med at tok alvorlig de menneskerettslige problemene som hefter ved å hylle militærkupptilhengere som frihetshelter, i stedet for å stemple enhver kritiker som «washed up communist», betalt PR-agent for Hugo Chávez, og så videre. En slik debattstil innbyr ikke til seriøs meningsutveksling og vil i norsk sammenheng sjelden være tillitvekkende.

REFERERTE BØKER:

Elizalde, Rosa Miriam og Luis Baez: *Chávez Nuestro*. Casa Editoria Abril, 2004.

Nelson, Brian A: *The Silence and the Scorpion. The Coup against Chávez and the Making of Modern Venezuela*. Nation Books, 2009.

Villegas, Ernesto: *Abril, Golpe Adentro*. Editorial Galac, 2009.

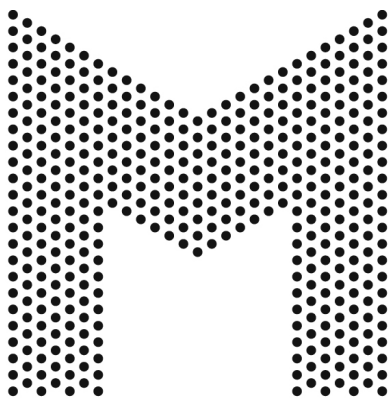
Øvrige publikasjoner står oppgitt i fotnotene.

* * *

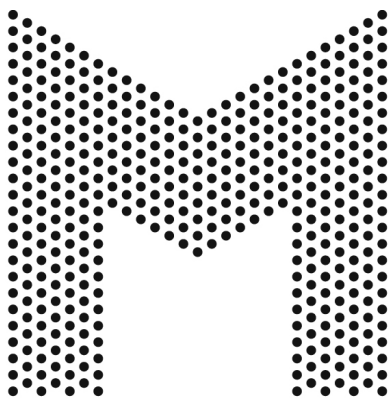
Vi håper dette notatet har imøtekommet ønskene fra journalister, organisasjonsfolk og andre som har etterlyst svar på «Thor Halvorssens Response». Manifest Analyse ønsker med dette å overlate den videre debatten til de direkte involverte: Thor Halvorssen, hans private Human Rights Foundation og de norske organisasjonene han ønsker som støttespillere for sitt Oslo Freedom Forum.

¹⁴² http://en.wikipedia.org/wiki/Leopoldo_L%C3%B3pez

¹⁴³ <http://www.uru.org/11A/interpelaciones/LP2.htm>

MANIFEST
SENTER FOR
SAMFUNNSANALYSE

MANIFEST
SENTER FOR
SAMFUNNSANALYSE